

QL
461
.R873
ENT

Kot. 8 fuzet 10
1901: dec.

QL
461
R873
ENT

VIII. kötet. 1901. december. 10. füzet.

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

különös tekintettel a hasznos és kártékony rovarokra

*

DR. BEDŐ ALBERT

DR. ENTZ GÉZA

DR. CHYZER KORNÉL

DR. HORVATH GÉZA

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTIK

A. AIGNER LAJOS ÉS CSIKI ERNŐ.

BUDAPEST, 1901.

A ROVARTANI LAPOK SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA

IV., MOLNÁR-UTCZA 24.

Megjelenik minden hónap első napján, július és augusztus havak kivételével

Előfizetési ára egész évre 8 kor.

RECEIVED

FEB 1 1902

U. S. Department of Agriculture

Tartalom.

Anker Lajos és Rudolf. Irta <i>A. Aigner Lajos</i> . Ket arczéppel	197
Pókháló-szövő Psocida. Irta <i>Biró Lajos</i>	204
Zemplénnegyze Hymenopteraí. Irta <i>dr. Chyzer Kornél</i>	206
Újabb adatok Magyarország lepke-faunájához. Irta <i>Dr. Uhryk Nándor</i>	209
<i>Különfélék:</i>	
Az ízeltlábú állatok idegrendszeréről	212
A <i>Nemeophila Metelkana</i> -ról	212
Személyi hírek.	212

A kir. magy. Természettudományi Társulat állattani szakosztálya minden hónap első péntekén (VIII., Muzeum-körút 4.) ülést tart. Vendégeket szívesen lát.

A budapesti entomologusok minden pénteken este a Muhr-féle vendéglőben (Kerepesi-út 44.) találkoznak.

Kedvezmény.

Az 1897., 1898., 1899. és 1900-iki teljes évfolyammal még szolgálhatunk. Új előfizetők fele áron kaphatják. Az előbbi kötetekből csak egyes példány áll rendelkezésre; ezek következő áron kaphatók: I. kötet 10 kor., II. kötet 6 kor., III. kötet 10 kor.

Az előfizetési összegek kiadóhivatalunkhoz (IV, Molnár-utca 24.) címzendők.

J. v. Mallász

Studien über ungarische Caraben.

I.

Über *Carabus obsoletus* und dessen Verwandte.

7 ábrával, Budapest, 1901.

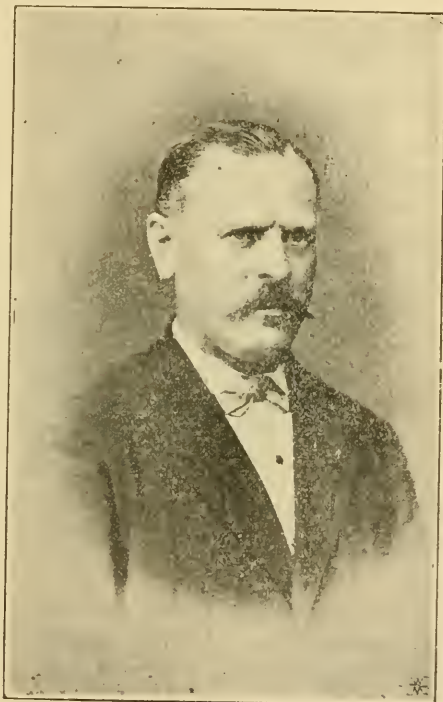
ÁRA 1 KORONA.

Megrendelhető szerkesztőségünk útján.

Anker Lajos és Rudolf.

Irta A. Aigner Lajos.

A magyar entomologusok régi gárdájának ismét egyik érdekes tagja húnyta le szemét örök álmra. Anker Rudolf kiejtette kezéből a gyűjtőhálót, hogy azt ne forgassa többé soha sem. Öcscse volt a lepkészet terén nálánál hírnevesebb Anker Lajos-nak, kinek életével és működésével saját élete és működése annyira összeforrt, hogy azt alig lehet különválasztani.

ANKER LAJOS.

Ősüknek tekintették azt a Concini vagy Concino nevű felső-olaszországi főnemest, a ki 1600-ban Medici Máriával Franciaországba költözött s itt mint Marechal d'Ancre nagy szerepet játszott. Maradéki azonban kénytelenek voltak Franciaországot elhagyni és valószínűleg a Törökvilág megszünte, vagyis

Budavárának visszahódítása után telepedtek meg Ausztriában és Magyarországon, a hol, nemességüket megtartva, az Ankerl nevet vették fel. A család egyik tagja, Ankerl Kristóf, ki Ausztriában kiváló állást foglalt el, érdemei elismerésül 1696-ban a „zu Millendorf“ predikátumot kapta.

A család tekintélye azonban egyre alábbszállt, és nevezetesen magyarországi ágának tagjai a XIX. század elején már mint iparosok is szerepeltek. Így az Anker-testvérek atyja Kis-Marttonban a mészáros-mesterséget űzte, de még Ankerl-nek írta magát. Neje révén, ki budai korcsmáros leánya volt, Budára tette át lakhelyét és itt korcsmát nyitott. Két fia Lajos és Rudolf is itt pillantotta meg a napvilágot; de ezek nevüket már mindig csak Anker-nek írták.

Anker Lajos született 1822-ben. A gymnasiumot végezőn, 1846-ban a kir. helytartóságnál kapott hivatalt, a melyet azonban a függetlenségi harcz alatt tanúsított hazafias magatartása miatt elvesztett. Újabb állami hivatalra egyelőre még csak gondolnia sem lehetett s így más pályára lépett. 1850-ben bérbe vette a Császárfürdőt, majd a Királyfürdőt, de contemplatív természetének ez a foglalkozás sehogys sem felelt meg. 1852-ben egészen a rovarászatra adta magát. Időközben megnősült, de neje korán halt el, két leány-gyermecket hagyva hátra, a kiket azonban, 1860-ban Igelhardt Erzsébet-tel újabb frigyre lépve, a házból ki kellett adnia, mivel neje jó rovarász-társa volt ugyan, de a mostoha gyermekekkel meg nem fért. Ez egyiket, Kamillát, Till Antal vámhivatalnok vette el, a másikat pedig nagybátyja Rudolf nevelte fel.

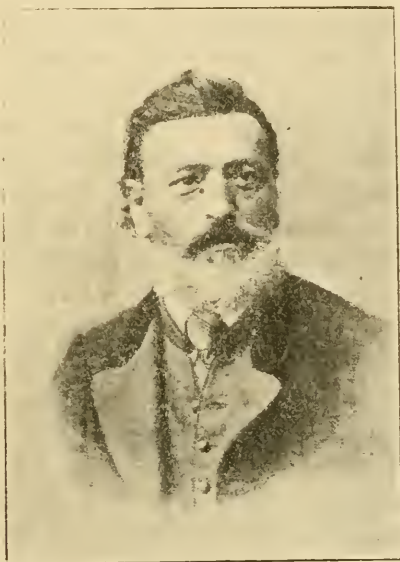
Családjára való tekintettel Anker Lajos oly állást keresett, mely biztos jövedelem mellett lehetővé tette, hogy szenvedélyeinek, az entomológiának és vadászatnak továbbra is hódolhasson. Végre 1857-ben mint könyvelőt alkalmazták a budai takarékpénztárnál, melynek 19 évig volt lelkiismeretes hivatalnoka. Erős meghűlés, melyet vadászaton szerzett, annyira aláásta egészségét, hogy 1876-ban lemondott hivataláról. Betegsége nem volt veszélyes, de hosszadalmas és végül is belehalt 1887-ben.

Öcscse, Anker Rudolf, született 1824. márcz. 9-én, a hangszerkészítés mesterségét tanulta, de 1848-ban beállt honvédek és őrmesteri rangot nyert. A szabadságharcz gyászos vége után, még 1849-ben a Nemzeti Muzeum megbízásából rovarokat gyűjtött Versecz és Fehértemplom környékén, Ulmán és a deliblati pusztán, majd 1854-ben Pusztá-Poón. Időközben s azután folytatta ugyan mestersegét, de nem nagy kedvvel, és azzal a 70-es évek

elején fel is hagyott, hogy bátyjával szövetkezve, rovarok gyűjtésével keresse meg kenyerét. Ezt mintegy tíz évig elég sikerrel folytatták, de a rovarárak csökkenésével a kereset is kevesbedett, és a két testvér különben sem élt a legnagyobb egyetértésben, a mennyiben fölényével az idősebb a fiatalabbon zsarnokoskodni kezdett. A tőrhetetlenné vált állapotnak Rudolf 1882-ben vetett véget azáltal, hogy Pestmegyei Monoron nagy területtel rendelkező vadásztársaság szolgálatába állt és 1901. okt. 23-án bekövetkezett haláláig mint kerületi vadász hűségesen töltötte be helyét.

1852-ben elvette Kubik Katalint, de gyermekei elhalván, házához vette Lajos bátyja leányát Kornéliát, kit, miután nagy zenei tehetséget árult el, taníttatott s a conservatoriumban opera-

ANKER RUDOLF.

énekesnővé kiképeztetett. A rendkívül szép művész nő fel is lépett Budapesten, majd műutazást tett Párisba és végül Londonba, ahol lord Ingham nőül vette. Most is él, hálásan emlékszik meg a nagybátyja házában élvezett jókra s az igen kedvezőtlen viszonyok közt levő özvegyet támogatja is.

Ankerének két ízben volt kilátása nagy örökségre. A 70-es években hírét vették annak, hogy valamely francia rokonuk nagy vagyon hátrahagyásával elhunyt. Erre Rudolf gyalogszerrel tette meg az utat Franciaországba, de igényeivel elkészt: az örökség már szét volt osztva. Hasonlóképen jártak egy évtizeddel utóbb.

1884-ben ugyanis meghalt Szt.-Pétervárott a titkos tanácsos báró Stieglitz Sándor bankár és 20 millió rubelt hagyott hátra. A hírlapok útján szólították fel az örökösöket a jelentkezésre. Ezt azonban csak egy évvel utóbb tudták meg Ankerék, kik a kismartoni származású Stieglitz-czel való rokonságukat kimutathatták ugyan, de igényeikkel ez alkalommal is későn léptek fel.

A sors úgy határozta, hogy Anker Rudolf szegényül éljen és haljon meg, míg bátyja Lajos anyagilag jobban gyarapodott.

Az entomologia iránt mind a kettő már ifjú korában nagy hajlammal viseltetett, a melyet szítottak az akkori jeles rovarászok: Frivaldszky Imre, Kindermann Albert, Praznovszky Ignác, Eckstein János és mások, kiknek korában Budapest fontos pontja volt az európai entomológiának. Ez a nimbus az Ankerék idejében nem csökkent, sőt növekedett. Kiváló gyűjtők, mint Langert József, Zach Ferencz, Pech János, Pável János, Emich Gusztáv stb. nagy buzgalommal és szerencsével úzták a lepkék gyűjtését és tenyésztését. A legbuzgóbbak és legszerencsésebbek voltak kétségkívül az Anker-testvérek. Éjjel-nappal, fáradhatatlanul, nagy szenvedélyvel gyűjtöttek és igyekeztek az elődeiktől átörökölt tapasztalatokat öregbiteni és értékesíteni.

Erre a célra megszerezte egyikük (Lajos) id. Kindermann Albert lepkegyűjteményét és feljegyzéseit, melyek a tapasztalt gyűjtő „titkait” magukba foglalták. Ezek nyomán, kora tavasszal, mielőtt még a fák rügyeztek volna, kimentek az erdőbe, s ott egyes fákat megfűrtak, baltával megsebeztek, vagy nagy ágát levágták; tudván azt, hogy a tavaszi és kitelelt Noctuák más eledel hiányában előszeretettel keresik fel a fák kiszivárgó nedvét; este aztán lámpás segítségével összeszedgették az éhes vendégeket. Pütkösd táján s öszfelé virágos mezők s erdők szélén faágakat, úgynevezett rózsekévéket helyeztek el a fák alján, s azokból hajnalkor esernyőbe rázogatták ki az oda rejtőzött Noctuákat. Nyári éjjeleken lámpavilág mellett fogdosták a virágokra röpködő lepkéket, majd öszfelé mézzel bekent s a földbe tűzött faágakon kerítették azokat birtokukba. A hernyókat nagy ügyelettel gyűjtötték és gondosan tenyésztették, a tápnövényt minden másod-harmadnap hol a Farkasvölgyből, hol Ó-Budáról szerezve be; úgyszintén ásták tavaszkor és nyáron a bábokat is. Szóval, ernyedetlen szorgalommal alkalmazták a gyűjtés minden módját és fortélyát, a miben alighanem se előbb, se utóbb fölül nem multa

őket senki. És ha bekövetkezett a téli idő, a becsebb, de fogyatékos lepkéket bámulatos türelemmel és ügyességgel foltoz-gatták, úgy hogy azt egy könnyen nem lehetett észrevenni. Ebben is utólérhetetlenek, de utánzatlanul is maradtak.

Igyekezetük nem maradhatott eredménytelen. Csakhogy a szerencse Lajosnak jobban kedvezett. Eltekintve attól, hogy lepkéinek jövedelméből Budán, a Krisztinavárosban, entomologiai célokra berendezett csinos kerttel ellátott kényelmes házat szerzett, sikerült számos (mintegy 50) oly lepkefajra akadnia, a melyeket addig Magyarországon, vagy Budapest környékén még nem találtak.

Azonkívül két új lepkefajt is felfedezett fel; ezek a nevével viselő *Hibernia Ankeraria*¹⁾ és a *Batalis Emichii*,²⁾ mely utóbbit le is írta, nemkülönben a Rudolf öcscsétől felfedezett *Chondrosoma fiduciariát* is.³⁾ Neki köszönhető továbbá a *Thalpochares respersa* hernyójának s az *Ichneumon puerpera* felfedezése, és ő volt az első, kinek sikerült a *Saturnia hybrida major* és *minor* előállítását, illetőleg tenyésztése a *Saturnia pyri* és *spini* s illetve *spini* és *pavonia* párosítása útján.⁴⁾

E felfedezések és kiváló eredmények ismeretessé tették nevét egész Európa lepkészei előtt. Egyik tisztelője ekként nyilatkozik felőle: „Anker Lajos korunk legalaposabb megfigyelői közé tartozik. Benne bámulatos kitarással s éleslátással párosul a kiváló szerencse a ritka fajok felkutatásában, és különös ügyesség a hernyók tenyésztésében s a lepkék praeparálásában.”⁵⁾

E hírnévnek tulajdonítható, hogy első sorban hozzá fordultak, ha tudományos czélra szükség volt Budapest lepkefaunájára. Nevezetesen összeállította azt Speyer részére, midőn az a lepkék zoogeographiáját készült megírni⁶⁾ és Fivaldszky János számára, midőn az Budapest rovarfaunáját közzétette.⁷⁾

1) Staudinger: Stettiner Ent. Zeit. 1861. 292. 1. és 1874. 96. 1. (♀)

2) Ein neues Microlepidopteron aus Ungarn: U. o. 1870. 143—144. 1.

3) Beschreibung eines neuen Spanners aus der Ofner Gegend: Verh. zool.-bot. Ver. in Wien. IV. 1854. 111—112. 1.

4) Steffek A., A *Saturnia hybrida major* O. tenyésztése: Termr. Füzet. VI. 1878. 115—117. 1.; Über die Zucht von *Saturnia hybrida*: Ent. Nachr. IV. 1878. 130—131. 1.; Aigner L., A *Saturnia hybrida major* és minorról: Termr. Füzet. XVIII. 1895. 210—213. 1.; Über Hybriden: Societ. Ent. III. 1888. 8. sz.; *Saturnia hybrida minor*: U. o. IV. 1889. 7. sz.

5) J. v. Hornig: Wien. Entom. Monatschr. II. 1858. 22. 1.

6) Speyer, Geogr. Verbreitung d. Schmett. I. 1858. 448. 1.

7) Gerlóczy és Dulácska, Budapest és környéke 1879. 386—390. 1.

Rendszeres gyűjteményt nem tartott; az említett Kindermann-féle gyűjtemény is csak meghatározás céljára szolgált, de azt se nem gyarapította, se nem gondozta. A mit nagyobb mennyiségben gyűjtött, azon csere útján is, de a mit csak egyes példányokban tatált, azon csakis készpénzen adott túl, még pedig leginkább külföldre, s innen van, hogy gyűjtött ritkaságai közül főleg csak azokról van tudomásunk, a melyek a bécsi cs. kir. udvari muzeum és Bohatsch Ottó jeles bécsi lepkész birtokába jótottak.

Németország és Ausztria legnevezetesebb rovarkereskedőivel és lepkegyűjtőivel, valamint egyes francia-, olasz-, orosz- és skandináviai lepkészekkel állandó összeköttetésben lévén, szép jövedelme volt a saját felfedezte s egyéb magyar fajok elárúsításából, pl. *Oxytrypia orbiculosa*, *Hypopta caestrum*, *Jaspeidea celsia*, *Cucullia balsamitae*, *Thalpocharis pannonica*, *Endagriia ulula* stb., melyek ára akkoriban jóval magasabb volt a mainál. Ez érdekében a 60-as években maga, majd a 70-es években, Rudolf öcscsével szövetkezvén, ez tett — a készletet magával vivén — többször utazásokat Bécsbe, Grácba és Németországba.

Ezek az utazások Anker Lajos-ban azt az óhajt keltezték fel, hogy Italia dicső földjét meglátogassa és 1881-ben Grenzenberg R. berlini barátjával szándékozott oda zárandokolni — lepkészni; ámde nagyon lehűtötte felbuzdulását barátjának amaz értesítése, hogy az előző évben Sorrentóban és Capri szigetén huzamosb ideig gyűjtött, de igen csekély eredménnyel. Az olasz út ez oknál fogva el is maradt és Anker Lajos kisebb kirándulásokra szorítkozott: gyakran látogatott el Peszérre, néhányszor Pécsre, sőt egy ízben Szerém megyébe is. Utóbb már csak Budapest környékén kutatott és megszüntetett minden csereviszonyt, csak azt gyűjtve, a mit értékesíteni lehetett. Az értékesítés azonban évről-évre hanyatlott, a minek oka az volt, hogy versenytársai (köztük saját öcsce is), kik rájöttek titkainak egy részére s a praeparálásra is nagy gondot fordítottak, ép oly szép és ritka állatokat tudtak szállítani, sőt azokon minden áron túl is adtak, minek következtében a jellemző magyar fajok ára tetemesen alászállott.

Ez a körülmény 1880-ban arra az elhatározásra bírta, mint azt Katter-nek, az „Entomologische Nachrichten“ szerkesztőjének bevallotta, hogy addig titok gyanánt őrzött lepkészeti tapasztalatainak közzétételével igyekezzék pótolni azt a kárt, melyet a lepkék árusításának csökkenése neki okozott; anyaga, úgymond, lenne

akár négy évre való. A sort megkezdéné a *Vanessa cardui*-hernyó tömeges vándorlásának leírásával; ezt követték volna észleletei az *Ankeraria*, *Emichii* tenyésztéséről stb.

E szándékának megvalósítását meghiúsította Katter-nek az a válasza, hogy efféle közleményekért tiszteletdíjat nem fizethet. Így történt, hogy Anker Lajos az első helyen említett, már kész cikket a „Sammler“ s egyúttal a „Rovartani Lapok“ 1894. évfolyamában közölte, voltaképeni titkait azonban magával vitte a sírba.

Sokkal mostohább volt a sors öcsse, Anker Rudolf iránt, a kinek nevéhez pedig szintén nevezetes felfedezések fűződtek. Így felfedezte 1849-ben Ulmán a *Dianthoecia sejunctát*, mely azonkívül csak Törökországból ismeretes, 1854-ben pedig a *Chondrosoma fiduciariát*, mely másutt sehol sem fordul elő; továbbá a *Cochylis coenosana*, *Chilopselaphus fallax*, *Grapholiltha conformana* és a róla elnevezett *Tinea Ankerella* nevű Microlepidopterákat. Azonkívül több ritka fajt először fogott Magyarországon, minő p. o. a *Mamestra cavernosa*. Legnagyobb érdeme azonban az, hogy az *Oxytrypia orbiculosát* 1862-ben újra felfedezte. Ennek érdekes történetét már közöltem a „Rovartani Lapok“ V. kötetében.

Anker Rudolf rendkívül ügyes és szerencsés, a mellett fáradhatatlan szorgalmú gyűjtő volt, a ki figyelmét más rovarrendekre is kiterjesztette. Nemkülönben gondos hernyótenyésztő és ügyeskezű praeparator is volt, de daczára annak, hogy ritka, vagy kelendő lepke- és bogárfajokkal mindig bőven rendelkezett, s azokat előnyösen értékesítette is, mégsem tudott anyagilag boldogulni, illetve jövedelmezőbb álláshoz jutni. Ennek egyik oka alighanem abban rejlett, hogy műveltsége kissé fogyatékos volt s a magyar nyelvet is alig bírta.

Rendszeres gyűjteménye nem volt soha: csak azt gyűjtötte, a mi értékesíthető volt. A gyűjtést pedig élte végéig folytatta. Még az utolsó években sikerült neki, a szerfölött ritka *Dianthoecia silenest* és *Mamestra implexát* hernyóból tenyésztetni, fájdalom, annélkül, hogy feljegyezte volna a tápnövényt s egyéb körülményeket. Pedig volt „Entomologiai titkok könyve“ (Geheimbuch), de azt nem igen folytatta s inkább emlékezetében bízott meg.

Pókháló-szövő Psocida.

Irta Biró Lajos.

Erdőszélen, utak mellett, kertekben már messziről szembe-tűnik egy-egy fa, a melynek egyik oldala fel egész az ágakig finom selymes pókhálószerű lepellel van bevonva. Különösen fel-tűnik eső után, mikor a fatörzsön lefolyó víztől barnára van itatva a fa kérge, de a lepel alatt egészen száraz marad.

Ha a leplet bolygatjuk, apró Psocida-lárvák és nymphák menekülő csoportja tűnik szemünkbe. A kifejlett szárnyas rovar ritka köztük, a miről azt gondolom, hogy ezek kifejlődésük után azonnal elhagyják a társaságot, s új telep alapításához látnak.

A hazai Psocidák közül is sokat találni társaságban, úgy lárva korukban mint kinőtten, de ezeket bizonyára csak a táplálék bősége hozza össze. Most először van alkalmam ilyen Psocida-társaságot megfigyelni, azért részletesebben megemlékezem róla.

Különben nem egészen újság előttem, mert már Uj-Guineában is szemembe tűntek, de ott véletlenül épen az Embidákkal közö-sen foglalták el egy fa oldalát s azt kellett hinnem, hogy ezek elhagyott szövedékeit foglalták el. Singaporeban azonban egy-magukban leltem őket.

Rendesen olyan fák derekára telepednek, a melynek valamely ága vagy görbülése megvédi őket az eső ellen; a törzsön leszivárgó esővizet a sűrű szövet tartja fel és vezeti félre.

A szövet nagy felületet borít be, az alkalmas helyhez képest 15—30 cm. szélességben s 1—2 métertől 6—8 méternyi magasan.

A szövet minőségét a küldött kéregdarabok tüntetik fel. Látni rajtuk, hogy a kéreg egyik kidudorodásától a másikig finom vékony fehér szálak vannak kifeszítve, minden irányban, sűrűen, olyan sűrűen, hogy minden szövés nélkül vékony, áthatolhatatlan réteget képeznek. A legtöbb szál iránya felülről lefelé halad, a mitől a lepel olyannak látszik, mintha felülről lefelé erősen feszítve volna, oldalt pedig alig. Felül egynemű a szövet, ajtókat nem hagynak rajta, csak a hol véletlenül elszakad, vagy a kéregben kifejlődő bogarak eltávozásukkor lyukat ütnek rajta, ott van valami nyílás; a kicsinyeket nem is javítják ki, csak a nagyobb hiányokat, kefével nagy foltokat ütöttem a leplen, de 3—4 nap alatt rende-sen újra befonták.

A szövet alatt alagutakat nem csinálnak, hanem összevissza járnak a szövet alatt. Nagyobb csoport van összehúzódba a kéreg repedéseiben, melyek fölött szintén elvonul a lepel.

A közös szövet célja a védelem, különösen a hangyák ellen. Rovarfogásra nem alkalmas, nem is ragadós: apró legyek kényelmesen szaladgálnak rajta, a hangyák karavánja keresztül sétál fölötte.

De a védőszövet jó szolgálatot tesz az élelmezés fontos kérdésében is; mert hogy a Psocidáknak jó étvágyok van, azt a szövet belsején fennakadt sok apró golyócska mutatja. Élelmüket szárazon táalva szeretik, s szövetük alatt elszárad a kéreg repedéseiben növo penészgomba, algaféle és fiatal Jungermaniaceae-moha. A hol a telep közelében ilyen növények csoportja kezd fejlődni, azt a helyet hármás-négyes rétegű sűrű lepellel borítják be, elzárják tőle az odatórekvő nedvességet, s kiszáradása után oda húzódnak lakmározni.

Az első fészkeket már hónapok óta láttam, s időközönként többször megvizsgáltam szárnyasokért, de hiába. A rövidszárnyú alakok mindig bővében voltak a szövet alatt, de annyira nymphajellegűk van, hogy sehogysem tudtam belenyugodni abba, hogy ezek Brachyptera-alakok legyenek. Ám hogy azóta se fejlettek szárnyasokká, mégis csak azt kellett hogy jelezze, hogy nymphakinézésük mellett is Brachypterák. Csakis most, a mint véglegesen megszedtem őket, sikerült köztük két szárnyast találnom.

Most, mikor a Psocida-fészkeket becsomagolom, a benne levő Psocida-álcák és nymphák még élnek. Meglehet, hogy útközben kínjában több ki fog fejlődni. A fészkeket bádogdobozban küldöm, ugyanabban borszeszben különféle alakokat a fejlődés majd minden stadiumán.

Eleven korukban nem gondoltam rá, hogy a szárnyasok potroha felismerhetetlenné zsugorodik, így színüket nem jegyeztem fel; most az álcák színe után, mely a borszeszben jól megmaradt, le lehet írni az imagok potroha színét is, mert egészen olyan. Igen jól lehet látni a *Psocida* l. tarkahátú álcáin. Valamennyi *Psocida* Singaporeban a Fort Canning dombja egyes fáin, kivált Calophyllum-on, az ágakról leverve.

Zemplén megye Hymenopteraí.

Gyűjtötte és összeállította Dr. Chyzer Kornél.

II.

Fam. **Siricidae.**

Cephus haemorrhoidalis Gm. Ujhely V. 21, Toicsva; *pygmaeus* L. Ujhely V. 21, Szomotor VI. 22, Kis-Azar, Szendrő, Nagy-Mihály, O. Ruzska VII. 10; *pulcher* Tischb. Ujhely; *trogodita* F. Ujhely, S-Patak; *pallipes* Klug. Ujhely V. 27; *analis* Klug. N.-Mihály; *variabilis* Mocs. Ujhely V. 8.

Sirex gigas L. Ujhely V. 25, S.-Patak, N.-Mihály IV. 24, Toicsva; *spectrum* L. Ujhely, Runyina; *melanocerus* Thoms. Varannó.

Tremex magus F. Ujhely.

Nyphydria camelus L. Ulics, a forgács-gyárnál VII. 9.

Fam. **Ichneumonidae.**

Chasmodes lugens Gr. Czéke XI. 26, Szinnaikó XI. 1.

Ichneumon albilarvatus Gr. Ujhely V. 19; *albinus* Gr. Ujhely VII. 29, Szinnaikó XI. 1; *albosignatus* Gr. Ujhely; *balteatus* W. Vihorlat VII. 14; *bucculentus* W. Ujhely VII. 14, Szinnaikó XI. 1, Szöllőske VIII. 2; *castaneus* Gr. Bereczki VI. 1; *castaneiventris* Wsm. Toicsva; *chionomus* Wsm. Peticse, N.-Mihály; *confusorius* Gr. Ujhely, Várhegy IV. 12, Szinnaikó XI. 1; *coruscator* L. var. Ujhely; *culpator* Gr. Ujhely X. 11—XI. 21, Czéke XI. 26, Tokaj V. 4, Szinnaikó IV. 9; *curvinervis* Hlg. Ujhely; *derasus* Gr. Ujhely VII. 17; *derivator* Wsm. O. Ruzska VII. 10; *emancipatus* Holmg? Runyina; *extensorius* Gr. Szöllőske VIII. 3, Runyina; *fabricator* Gr. O. Ruzska; *flavatorius* Wsm. Szinnaikó; *fuscipes* Gr. Ujhely VII. 16, Erdőbénye; *gracilicornis* Gr. Rokító VII. 15; *grossorius* Gr. Szinnaikó; *inquinatus* Wsm. Szinnaikó XI. 1, Ujhely XI. 21; *litrator* Gr. Ujhely; *multiannulatus* Gr. Szinnaikó XI. 1; *proletarius* Wsm. Ujhely III. 2—IV. 26, Tokaj V. 4, Szinnaikó XI. 1; *sarcitorius* Gr. Tokaj, Ujhely III. 30, Szomotor, Szöllőske VIII. 15, Olyka VII. 10; *terminatorius* Gr. Runyina; *vestigator* Wsm. Szöllőske VIII. 15; *xanthorius* F. Szinnaikó; *zonalis* Wsm. Ujhely IV. 26, Vihorlat VII. 17, Tokaj VII. 1; *suspiciosus* Wsm. Ujhely, XI. 21, Szinnaikó XI. 1.

Amblyteles camelinus Wsm. Runyina; *castigator* F. (Wsm.) Ujhely; *funereus* Gr. (Wsm.) Szerencs, Ujhely; *fusorius* Gr. N.-Mihály IX. 12, Vihorlat VII. 14, Szöllőske VII. 31; *gigantorius* Holm. Ujhely VII. 14—VII. 21, N.-Mihály, *Macroglossa stellatarum* bábjából; *glaucoatorius* Fab. Szöllőske VII. 31—VIII. 15;

Gravenhorsti Wsm. K.-Azar III. 15, N.-Mihály II. 16; *hungaricus* Tischb. Ujhely; *occisorius* F. N.-Mihály III. 22, K.-Azar III. 15; *sputator* F. (Wsm.) Simonka VII. 2; *strigatorius* Gr. Ujhely VI. 3; *subsericans* Gr. Ujhely VI. 18, Vihorlat VII. 14, Tokaj V. 1; *uniguttatus* Wsm. (var. *fumigatus* Gr.) Ujhely; *vadatorius* Illig, Ujhely, N.-Mihály X. 15, Szöllöske VIII. 15.

Herpestomus facialis Grav. Ujhely, Ladomér.

Colpognathus celerator Gr. Várhegy, II. Tokaj V. 4. Tolcsva, Szerencs III. 20, Ujhely, N.-Mihály, Szöllöske, Tokaj.

Dicaelotus pumilus Gr. Ujhely.

Centeterus opprimator Gr. ? Ujhely IV. 26.

Aethecerus placidus Wsm. Tokaj V. 4, Ujhely.

Alomya ovator Gr. O. Ruzska VII. 10, Vihorlat VII. 14, Rabaskala VII. 9.

Phaeogenes eximius Wsm. Tolcsva VII. 30; *flavidens* Wsm. Czéke; *ophthalmicus* Wsm. O. Ruzska; *planifrons* Wsm. Vihorlat; *stipator* Wsm. Tokaj V. 4.

Diadromus subtilicornis Wsm. Szomotor IV. 13, Várhegy, Tokaj V. 4, Tolcsva X. 23, Ujhely XI. 2, V. 30; *trogodytes* Gr. Ujhely.

Oronotus coarctatus Wsm. (binotatus W.) Szinnaikő VII. 6.

Ischnus truncator Wsm. Ujhely V. 7, var. Tokaj V. 4.

Hoplismenus perniciosus Gr. Ujhely XI. 2, S.-Patak, Szinnaikő XI. 1; *infustus* Wsm. Ujhely V. 7.

Stilpnus gagates Gr. Tokaj VII. 1.

Liocryptus analis Gr. Tolcsva, Erdőbénye; *cinctorius* Gr. Czéke V. 2; *cynator* Gr. Varannó; *Dianae* Gr. Ujhely, Tokaj; *grossus* Gr. Ujhely; *insectator* Tschek. ? Szomotor XI. 22; *insidiator* Gr. ? var. Beszkés; *migrator* Gr. Ujhely.

Cryptus obscurus Gr. Ujhely; *peregrinator* L. Szinnaikő VII. 6, Ujhely V. 7, Szomotor VI. 22, Tokaj, Varannó. O. Ruzska; *sponsor* Gr. Tolcsva; *tricolor* Gr. var. *ornatus* Gr. Ujhely IV. 17, gombáról nevelve, Simonka VII. 2; *tuberculatus* Gr. Szomotor VI. 24; *viduatorius* Gr. Szomotor VII. 1, O. Ruzska.

Goniocryptus clypearis Thoms. Erdőbénye.

Phygadeuon fumator Gr. Ujhely VI. 21; *iucundus* Gr. Homonna VII. 5; *jejunator* Gr. Szöllöske; *parviventris* Gr. Ujhely X. 16; *pimplarius* Thoms. Ujhely; *abdominator* Gr. Tolcsva VII. 30; *diaphanus* Gr. Ujhely; *brevis* Gr. K.-Azar.

Mesostenus ligator Gr. N.-Mihály; *albinotatus* Gr. Tokaj V. 4; *pygoleucus* Gr. Ujhely; *pygostolus* Gr. Ujhely; *transfuga* Gr. Ladomér VII. 7; *funebrius* Gr. Ujhely XI. 16; *gladiator* Gr. Tolcsva.

Pezomachus instabilis Frst. Tokaj VII. 1; *Bonellii* Gr. Czéke; *Meigenii* Först. Czigánd.

Apresis nigrocincta Gr. K.-Azar III. 15.

Nematopodius formosus Gr. Ladomér.

Hemiteles crassicornis Gr. N.-Mihály; *biannulatus* Gr. Tokaj; *micator* Gr. Szinna; *cingulator* Gr. var. Ujhely; *areator* Pz. Ujhely.

Orthopelma luteolator Gr. Ujhely.

Mesoleptus melanocephalus Gr. Roboskala VII. 9; *protolencus* Gr. Ujhely; *ruficornis* Vihorlat VII. 14; *typhae* Fourz. S.-Patak, Tokaj, Ujhely.

Euryproctus rufoniger Gr. Simonka VII. 2; *nemoralis* Gr. Szinna; *geniculosus* Hlmgr. Ujhely.

Mesoleius melanolenus Gr. Szinna.

Perilissus filicornis Gr. Simonka VII. 2, Ujhely; *vernalis* Gr. M. Laboraz V. 18.

Catoglyptus fortipes Gr. Erdőbénye.

Tryphon brachiacanthus Gr. Ujhely; *incestus* Hgr. (rutilator Gr. var 8) Varannó; *elongator* Gr. Rabaskala VII. 9, Ujhely; *ephippium* Hlg. Erdőbénye; *rutilator* Gr. Bereczki, Szinnaikő; *signator* Gr. S.-Patak, Ujhely V. 24; *trochanteratus* Hlg. Ujhely, Varannó, O. Ruzska VII. 10; *varius* Hlg. O. Ruzska VII. 10; *vulgaris* Hgr. Ujhely; *compunctor* Gr. Szinna VII. 6, K.-Azar, Erdőbénye VI. 21.

Polyblastus varitarsis Hgr. Ujhely V. 21; *sanguinatorius* Rtz. Tokaj.

Chorinaeus cristator Gr. Tokaj.

Acrotomus lucitulus Gr. Ujhely.

Bassus albosignatus Gr. Tolcsva; *areolatus* Hlg. Ujhely, Tolcsva; *bizonarius* Gr. Simonka VII. 2, Ujhely, *festivus* Gr. Tolcsva; *lateralis* Gr. Tokaj V. 4; *laetatorius* F. Tolcsva VII. 30, Ujhely, Erdőbénye; *nemoralis* Hgr. Tolcsva; *pectoratorius* F. Tolcsva VII. 30; *sulcator* Gr. Ujhely V. 7,

Ophion luteus L. Rabaskala VII. 9.

Anomalon tenuicorne Gr. Imreg; *latro* Grav. ? S.-Patak.

Opheltes glaucopterus L. Ujhely.

Absyrtes luteus Hlg. Ujhely.

Campoplex horticola Gr. Ujhely X. 5; *nitidulator* Hlg. M.-Laborcz; *pugillator* Gr. Ujhely, Imreg; var. N.-Mihály.

Sagarites zonata Gr. Ujhely, Bereczki, O. Ruzska VII. 9; *declinator* Gr. O. Ruzska VII. 9.

Casitaria orbitalis Grav. O. Ruzska Beszkid VII. 9; *latifrons* Hlg. Bereczki.

Limneria albida Hgr. Erdőbénye VI. 3, Tokaj V. 4; Vihorlat VII. 14; *braccata* Gm. Ujhely V. 27; *geniculata* Gr. Ujhely, O. Ruzska; *notata* Hgr. Szomotor VI. 22; *erucator* Hgr. Ujhely X. 14.

Cremastus interruptor Gr. Szöllőske; *bellicosus* Gr. Ujhely.

Exolytus laevigatus Gr. Tolcsva VII. 30.

Mezochorus thoracicus Gr. Ujhely.

Scolobates auriculatus Gr. Szomotor.

Pachymerus calcitrator Gr. K.-Azar.

Exetastes crassus Gr. Szomotor VI. 22; *guttatorius* Gr.

Tokaj; *illusor* Gr. Ujhely V. 19, Tokaj, *laeviator* Vill. Vihorlat VII. 14.

Perithous mediator Hgr. Czéke; *varius* Gr. N.-Mihály.

Glypta ceratites Gr. Tokaj VII. 1; *fronticornis* Gr. Ujhely; *flavolineata* Gr. Simonka VII. 2; *vulnerator* Gr. Simonka VII. 2, Tokaj VII. 1.

Meniscus catenator Pz. Vihorlat VII. 2.

Lissonota bellator Gr. Vihorlat VII. 14, Varannó, O. Ruzska, Erdőbénye; *committa* Hgr. Vihorlat VII. 14; *cylindrator* Vill. S.-Patak; *decimator* Gr. Szomotor VI. 22; *maculatoria* F. L. Bénye, S.-Patak, Tolcsva VI. 22; *parallela* Gr. Ujhely, Tokaj, Szomotor, Szöllőske; *segmentator* F. Ujhely, Tokaj VII. 1.

Schizopyga podagrica Gr. Ujhely.

Pimpla arundinator Gr. Zemplén VI. 18, Imreg VI. 26, Tálylya, Zombor VI. 27; *detrita* Hgr. Ujhely X. 16; *examinator* F. Tokaj V. 4, Ujhely V. 1, Szomotor VI. 27, O. Ruzska; *instigator* Gr. Ujhely V. 19—VI. 10, Tokaj, N.-Mihály; *roborator* Fab. Szőlőske VIII. 17; *rufata* Gr. Rabaskala; *scanica* Vill. Ujhely, Tokaj, Imreg VI. 28; *stercorator* Gr. Banzska VII. 3, Simonka VII. 2; *turionellae* L. Ujhely IV. 25, Tokaj V. 4, S.-Patak, M. Laborcz; var. 2. Ujhely; *varicornis* Gr. Ujhely V. 1, Szöllőske.

Theronia flavicans F. Ujhely, Tokaj, Szinna VII. 16.

Ephialtes carbonarius Christ. Ujhely X. 11, Parnó VII. 14, Homonna; *rex* Kriechb. S.-Patak; *imperator* Kriechb. Ujhely X. 16, Páczin X. 13; *tuberculatus* Toucr. Ujhely.

Rhyssa persuasoria Gr. Ujhely VI. 3.

Thalessa citraria Oliv. Ujhely.

Acoenites dubitator Pz. Ujhely, N.-Mihály; *arator* Gr. Szomotor VI. 22; *saltans* Gr. Imreg VI. 23.

Xylonomus filiformis Gr. Ujhely X. 5, Szőlőske VII. 15; *gracilicornis* Gr. Ujhely; *pilicornis* Gr.? Szinna, Simonka, VII. 2; *praecatorius* F. Ujhely X. 16, S.-Patak.

Újabb adatok Magyarország lepke-faunájához.

(Microlepidoptera.)

Irtva Dr. Ulryk Nándor.

Valamint az utóbbi években tetemes gyarapodást nyert a magyarországi lepke-fauna, azonképen a múlt (1900.) évben hazánkban gyűjtött Microlepidopterák közt is számos olyan van, mely eddig sem a „Magyar Birodalom Állatvilága“ lepkekatalógusában, sem ennek a R. L.-ban nyújtott pótlékaiban nem szerepelt. Ezen újabb adatok a magyar lepke-faunának öröndetes gyarapodását képezik.

Az adatok felsorolásában követem az eddigi rendszert, da-

czára annak, hogy azt a Staudinger-Rebel-féle új katalogus lényegesen és sok esetben indokolatlanul megváltoztatta.

Az új adatok ím a következők:

Botys decrepitalis H.-S. Nagyszeben (Magas Csurgó), Dr. Czekelius 1900. jul. 3-án néhány példányát gyűjtötte ez érdekes fajnak.¹⁾

Botys perlucidalis Hb. Budapest, még 1896. jul. 23-án fogtam a régi versenytéren. Ez a ritka faj eddig csak Dalmáciából, Auszriából és Franciaországból volt ismeretes.

Crambus perlellus ab. *Warringtonellus* Stt. Nagyszeben (Magas Csurgó) Dr. Czekelius 1900. jul. 15.

Myelois ceratoniae Z. Isaszeg, a honvédsíroknál fogtam ezen inkább déli vidékeken előforduló fajt 1900. május 27-én.

Tortrix cerastana Hb. Ez az alak, mely az új lepke-katalogusban a *Tortrix ribeana* Hb. fajváltozataként van feltüntetve, Dr. Czekelius a nagyszebeni Fialtal erdőben találta 1899. jun. 16-án, és mint Magyarországon új állatot tünteti fel. Ezen adatot a baráti szívességből nekem is megküldött külön-nyomatban csodálva olvastam, mert úgy emlékeztem, hogy ezt a fajt Budapesten ismételt fogtam. Ennek okáért elővettem kézi-jegyzékemet, mely a „Magyar Birodalom Állatvilágá”-ban megjelent Microlepidoptera-katalogusom alapjául szolgált, és csakugyan úgy látom, hogy abból tévedés folytán kimaradtak a következő adatok: Budapest (Sváb-hegy) 1895. jun. 2. és (Adalak) 1898. máj. 30. saját gyűjtésem; Sopron 1899. június 15. (Ulbrich Ede); Josipdol, 1866. majusban (Mann) és Fiume 1853. júniusban (Mann). Minthogy ez utóbbi két adat 1857. s. illetve 1867-ben már közölve volt, dr. Czekelius adata voltaképen nem új.

Cochylis voridana Mn. Nagyszeben (Magas Csurgó), Dr. Czekelius. Felette ritka s eddig csak az Alpesekből volt ismeretes.²⁾

Cochylis curvistrigana Welk. Előpatak, Dr. Czekelius. Ez a faj főleg nyugati Európában honos.

Penthina mygindana Schiff. Nagyszeben (Magas Csurgó) 1899. jul. 21. Dr. Czekelius.

Penthina Doubledayana Barret. Izsák (Pestm.) 1900. jul. 19-én fogtam egy példányát ezen fajnak, mely eddig csak Angolországból és Északi Németországból volt ismeretes.

Grapholitha subocellana Don. Nagyszeben (Fialtal erdő) 1899. jun. 10. Dr. Czekelius.

¹⁾ Verh. u. Mitth. d. Siebenb. Ver. f. Naturk. Bd. L. 1900. Külön nyomatban is

²⁾ *Cochylis cruentana* Froel., melyet Dr. Czekelius Nagy-Szebennél a Magas Csurgó körül fogott és új adtként jelez, általam már a R. L. VII. köt. 1900. 37. l. közölve volt.

Eudemis Kreithneriana Hornig (az új lepke-katalogusban *Polychrosis Andereggiana* H.-S. név alatt). Izsák (Pestm.) 1900. aug. 20-án fogtam egy példányt, 1901. aug. 19-én pedig ugyanott találtam bábját az *Euphorbia Gerardiana* összefont levelei között, melyből a lepke idehaza kelt ki. Hernyóját már nem leltem.

Phthoroblastis Christophana Moeschl. Vizakna 1900. jun. 20. Dr. Czekelius. Eddig csak Sareptából és Görögországból ismertük.

Steganoptycha nigromaculana Hw. Budafok, a Hosszú árok mentén bodzabokorból felzavartam 1900. jul. 28-án.

Steganoptycha ustomaculana Curt. Nagyszeben (Magas Csurgó) 1901. aug. 5. Dr. Czekelius.

Steganoptycha cruciana L. Nagyszeben (Magas Csurgó) 1900. jul. 30. Dr. Czekelius.

Incurvaria rupella Schiff. Nagy-Szeben (Magas Csurgó) jul. 30. és Brassó (Schulerhegy) 1900. június 28. Dr. Czekelius.

Argyresthia pygmaeella Hb. Nagy-Szeben (Magas Csurgó) 1899. jul. 15. Dr. Czekelius.

Plutella daella Stt. (az új katalogusban *Pl. senilella* Zett.) Brassó (Schulerhegy) 1900. június 28. Dr. Czekelius.

Cerostoma falcella Hb. Brassó 1900. aug. 3. Dr. Czekelius.

Gelechia sororculella Hb. Brassó 1900. jun. 28. Dr. Czekelius.

Gelechia galbanella Z. Nagy-Szeben (Magas Csurgó) 1899. aug. 10. Dr. Czekelius.

Gelechia longicornis Curt. (az új katalogus szerint *G. virgella* Thun.) Nagy-Szeben (Magas Csurgó) 1899. június 20. Dr. Czekelius.

Gelechia electella Z. Nagy-Szeben (Magas Csurgó) 1899. aug. 11. Dr. Czekelius.

Doryphora morosa Mühlig (az új katalogus szerint a *Xystophora*-genusban) Budapest (Adalak) 1897. május 2-án egy példányt fogtam.

Holcophora helveolella Stgr. (az új katalogusban a *Hocopogon*-genusban). Izsák (Pestm.) 1900. aug. 19-én egy példányt fogtam lámpán. Déli faj.

Glyphipteryx Haworthana Stph. Budapest, (Széchenyihegy) 1897. máj. 30. egy kopott példányt és Szaár (Fejérm.) 1900. máj. 25. néhány tiszta példányt fogtam.

Elachista bifasciella Tr. Brassó (Jepivölgy) 1900. jul. 1. Dr. Czekelius.

Nepticula trimaculella Hw. Budapest (Régi-versenyter, Városliget) 1900. máj. közepe tájt a *Populus nigra* és *argentea* törzsein bőven volt található, különben kevés helyről ismeretes.

Leioptilus osteodactylus Z. (az új katalogus a *Pterophorus*-genusba foglalja) Nagy-Szeben (Magas-Csurgó.)

Ezen adatok szerint a hazai molylepkefajok száma a múlt

évben 27 fajjal és 2 fajváltozattal szaporodott. Tekintettel arra, hogy a gyűjtési terület főleg Budapest, Nagy-Szeben és Brassó környékére szorítkozott, az eredmény elég gazdagnak mondható. Ez pedig leginkább Dr. Czekelius Dániel nagy-szebeni főorvosnak köszönhető, a kinek ernyedetlen gyűjtői működése nélkül jelen kimutatás vajmi szegényes lett volna.

A kimutatott szép eredménnyel a magyarországi molylepke-fajok száma immár 1372-re, a fajváltozatoké pedig 31-re rúg, holott a „Magyar Birodalom Állatvilága“-ban csak 1246 faj és 26 fajváltozat van felsorolva; a négyévi szaporulat tehát 126 faj és 5 fajváltozat. Hozzá számítva a Macrolepidopterákat, melyek száma a legújabb közlés szerint (R. L. VIII. 75. 1.) 1427 fajt és 526 fajváltozatot tesz ki, az összes ismert hazai fajok száma 2799 fajra és 557 fajváltozatra emelkedett.

Különfélék.

Az izeltlábú állatok idegrendszeréről értekezett Dr. Bálint Sándor a Természettudományi Társulat állattani szakosztályának nov. 8-iki ülésében. Abból indult ki, hogy a tudomány csak most van a nyomán annak, hogy az állatok hogyan éreznek, azaz, hogy az idegek miként vezetik a kapott hatást s hogy arra a test miként reagál. Nálunk Apáthy István, a kolozsvári egyetem tanára foglalkozik e kérdéssel, s mellette, az ő laboratóriumában, az előadó vizsgálta a bogarak ideg-életét. Apáthy elmélete az, hogy az ideg-rostok sehol sem végződő fonalak, a melyek behálózzák az egész testet s ezek vezetik a hatást, az érzés okozóját, a központi ducz-ejtekbe. Az idegrostok a pióczánál rendkívül vastagok és gyérek; a ráknál viszont rendkívül finomak és sűrűek. A vizsgálat eddig azt állapította meg, hogy minél magasabbrendű valamely állat, vezető idegszájai annál finomabbak és annál sűrűbbek. — Utána Krenedics Ferencz az „Állatok rege-világa“ című munkájának záró-fejezetéből: a Rovarak rege-világából olvasott fel néhány részletet. A felolvasó részben azokat a vonatkozásokat fejtegette, a melyeket a rovarok világáról az antik mythológiában, a nép-mondákban és hagyományokban talált. A görög hagyományokon kívül kivált a bolgár néphagyományokat s babonákat tárgyalta részletesebben.

A Nemeophila Metelkana-ról értekezett A. Aigner Lajos a k. m. Természettudományi Társulat állattani szakosztályának 1901. októberi ülésében. Először is előadta ez érdekes és szép lepke történetét, azután életmódját és végül a lepke, pete és hernyó pontos leírását. Az értekezés, színes tábla kíséretében, a „Természetrázi Füzetek“-ben fog megjelenni.

Személyi hírek. Weiszmantel Vilmos vasúti mérnök, buzgó lepkész, f. é. novemberhó 13-án elhunyt Budapesten, élte 64-ik évében.

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

különös tekintettel a hasznos és kártékony rovarokra

— * —

DR. BEDŐ ALBERT

DR. ENTZ GÉZA

DR. CHYZER KORNÉL

DR. HORVÁTH GÉZA

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTIK

A. AIGNER LAJOS ÉS CSIKI ERNŐ.

VIII. KÖTET.

BUDAPEST, 1901.

SCHMIDL SÁNDOR KŐ- ÉS KÖNYVNYOMDÁJA.

Tartalom-jegyzék:

A. Aigner Lajos: Saturnia caecigenia Knp. — — — —	7
— A Noctuák biológiájához — — — —	12 38 62
— A maeska mint lepkevadász — — — —	20
— Az új lepke-katalogus — — — —	23
— Három új Colias-fajváltozat — — — —	30
— Az arktikus-tajak lepkéi — — — —	50
— Lepke-faunánk gyarapodása 1900-ban — — — —	75
— Deilephila nerii — — — —	85
— A hangyák életéből 5 ábrával — — — —	87 120
— Új lepkék a magyar faunából — — — —	96
— A Deilephila nerii honosságáról — — — —	111
— Pável János. Arczképpel — — — —	131
— Parnassius Mnemosyne — — — —	141
— Hűsevő Lycaena-hernyó — — — —	147
— Thalpocharis pannonica 2 ábrával — — — —	153
— A hőmérséklet befolyása a Lepkékre — — — —	166
— A magyar lepke-fauna bővülése — — — —	175
— Anker Lajos és Rudolf. 2 arczképpel — — — —	197
Bíró Lajos: Entomológiai megfigyelések Ausztráliában — — — —	45 78
— Szövő Psocida — — — —	204
Bordán István: A leanderpille hazánk lakója — — — —	188
— A hangyákról — — — —	182
Cerva Frigyes: A Simplicia rectalis tömeges fellépése — — — —	156
Chyzer Kornél Dr.: Zemplén-megye Hymenopteraí — — — —	184 204
Csiki Ernő: A bogárfuttatóról. 3 ábrával — — — —	31
— Magyarország Alleculidái — — — —	53
— Coleopterológiai jegyzetek — — — —	99
— Szarvasbogaraink — — — —	131
— Újabb adatok Magyarország Coleoptera-faunájához — — — —	160
D. E.: A Polistes gallica egyéneiről — — — —	180
— A Haematopota pluvialis és a házi maeska — — — —	189
Fényes Béla Dr.: Oriás Bostrychida — — — —	4
Gabrielli György: Leucanitis stollia a budapesti faunában — — — —	189
Hinneberg Károly Dr.: A Pithecolobus amandana életmódja — — — —	1
Jósa János: A Deilephila nerii Deésen — — — —	136
Koča György: Lepidopterológiai adatok — — — —	16
Kosztka László: Lepkészetii megfigyelések — — — —	19
Krécsy Béla: Az entomológiai oktatás Amerikában — — — —	26
— A British Museum Lepkegyűjteménye — — — —	171
Mocsáry Sándor: Gróf Neuhauss Emil — — — —	93
— A Deilephila nerii életéhez — — — —	109
Sedlacek István Dr.: A Valeria oleagina második ivadéka — — — —	189
Teszák Károly: Anthocharis cardamines második generációjá — — — —	188
Tomola Nándor: Sesia empiformis var. hungarica — — — —	47 86
— Lasiocampa otus — — — —	188
Uhryk Nándor Dr.: Újabb adatok Magyarország lepke-faunájához — — — —	209
Wagner János: Saturnia pyri. 1 ábrával — — — —	17

Weiszmantel Vilmos : Smerinthus tiliae	—	—	—	—	18
— Crateronyx taraxaci	—	—	—	—	19
— Aretia casta	—	—	—	—	84
— Agrotis segetum	—	—	—	—	85
— Saturnia pyri	—	—	—	—	106
— Deilephila celerio	—	—	—	—	107
— A Deilephila nerii előfordulása	—	—	—	—	110
— Saturnia spini mint kártékony állat	—	—	—	—	145
Névtelen közlemények :					
Japan kártékony rovarai	—	—	—	—	15
Élődsi és betegségeket előidéző legyekről	—	—	—	—	16
A rettyezáti tavak alsóbbrendű rákjairól	—	—	—	—	18
A rikito szinek és fényes tárgyak hatása a rovarokra	—	—	—	—	19
A bogár-torzképződés keletkezéséről	—	—	—	—	20
Állattani szakosztály	—	—	—	—	21
A keresztnálós pókok hálójáról	—	—	—	—	21
Keleti utazás	—	—	—	—	22
Mennyire távozik a rovar a földtől?	—	—	—	—	22
A levelészek potroheseveiről	—	—	—	—	40
Könyveket rontó rovarokról	—	—	—	—	42
A szövő legyekről	—	—	—	—	43
Elméleti és gyakorlati rovartan	—	—	—	—	43
Általános entomológiai névkönyv	—	—	—	—	43
Az esztergommegyei lepkékről	—	—	—	—	43
Báró de Selys Longshamps M. E.	—	—	—	—	44
Hazai rovargyűjtemények	—	—	—	—	64
Entomológiai pályaművek és pályadíjak	—	—	—	—	64
Entomológiai előadások	—	—	—	—	84
Az éjjeli fogás és a nép	—	—	—	—	85
A Hofmann-féle lepkészeti mű	—	—	—	—	106
A hernyótenyésztés	—	—	—	—	126
A vértetű ellenségei	—	—	—	—	127
Az entomológia a földrajz szolgálatában	—	—	—	—	127
A madarak hasznáról és káráról	—	—	—	—	127
Malaria-kutatás	—	—	—	—	128
A gabona veszedelmes ellensége	—	—	—	—	129
Magyarország rovarainak száma	—	—	—	—	129
Az új lepke-katalogus	—	—	—	—	129
Késő kifejlődés	—	—	—	—	129
A Paidia obtusa	—	—	—	—	130
A zoologusok nemzetközi congressusa	—	—	—	—	142
A varjak mezőgazdasági jelentősége	—	—	—	—	147
A hangyák intelligétiájáról	—	—	—	—	147
A szőlőrontó Otiorrhynchus ligustici	—	—	—	—	148
Gubacs-gyűjtemények	—	—	—	—	148
A cserebogár száma és kártétele	—	—	—	—	148
A galambok pusztítói	—	—	—	—	148
Természetrajzi tanfolyam	—	—	—	—	149
Dr. Machik Gyula	—	—	—	—	150
A szőlő és dohány ellenségei	—	—	—	—	150
A Bacillus Rossi	—	—	—	—	150
A rovarbábok	—	—	—	—	150
Lepkének rendellenes megjelenése	—	—	—	—	151
Új lepke-etiketták	—	—	—	—	172 191
Kártékony rovarok irtása	—	—	—	—	172
Az Arthropodák mérgeinek hatása	—	—	—	—	172
A legelők rontója	—	—	—	—	172
Gróf Zichy Jenő harmadik ázsiai expedíciója	—	—	—	—	173
Személyi hírek	—	—	—	—	173 191
A méhsav	—	—	—	—	173
A darázs mint hasznos állat	—	—	—	—	189

A hazai rovarászok	—	—	—	—	190
A magyar birodalom Anophthalmus-féléiről	—	—	—	—	190
A magyar orvosok és természetvizsgálók	—	—	—	—	190
Pável János emlékczete	—	—	—	—	191
Az izeltlábú állatok idegrendszeréről	—	—	—	—	212
A Nemeophila Metelkanaról	—	—	—	—	212

Irodalom:

Aigner-Abafi, L. v., Zur Lepidopteren-Fauna Rumäniens. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	194
Becker Th., Dipterologische Studien. <i>Ism. K.</i>	65
Bezzi M., De nova Dipteriorum specie faunae hungaricae. <i>Ism. K.</i>	66
Cserey A., Rovargyűjtő. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	192
Czekelius D., Beitr. zur Schmetterlingsfauna Siebenbürgens. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	174
Daday E., Diagnoses praecursoriae Copepodorum. <i>Ism. A. L.</i>	194
Ganglbauer L., Beitr. zur Kenntniss d. pal. Hydrophiliden. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	152
Hornuzaki, C. v., Neue Coleopterenfunde a. d. Bukovina. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	151
Kertész K., A magyarországi Notacanthák. <i>Ism. K.</i>	66
— Beitr. zur Kenntniss d. indoaustr. Sapromyza-Arten. <i>Ism. K.</i>	66
— Uebersicht der Griphoneura-Arten. <i>Ism. K.</i>	66
— Bemerkungen über Pipunculiden. <i>Ism. K.</i>	66
Koča G., Prilog fauni gore Papuka. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	44
Kraatz G., Ueber die siebenb. Var. des Carabus comptus. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	107
Langhoffer A., Prilozi entom. fauni Hrvatske. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	44
Luze G., Revision des Staphyliniden-Gattungen. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	130
Penecke K. A., Coleopterologische Miscellen. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	86
Reitter E., 12. Beitr. z. Coleopteren-Fauna v. Europa. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	86
— Uebersicht der Arten der Gattung Triplax. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	108
— Uebersicht der Arten der Gattung Strangalia. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	108
— Uebersicht der Coeliodes-Arten. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	108 151
— Ueber Silphla carinata. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	151
— Uebersicht der Gattung Catops. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	152
Rössler E., Odonata na Hrvatsku stb. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	65
Schilsky F., Die Käfer Europas. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	86
Schött H., Apterygota von Neu-Guinea. <i>Ism. A. L.</i>	194
Schultze A., Baris Gudenusi n. sp. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	130
— Coeliodes proximus. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	152
— Berichtig. z. Nomenclatur d. Ceutorhynchinen. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	152
Stein P., Einige neue Anthomyiden. <i>Ism. K.</i>	66
Szépligeti, V., Tropische Cenocoelioniden. <i>Ism. A. L.</i>	194
Szilády Z., A retvezéti tavak alsobbrendű rákjai. <i>Ism. Csiki Ernő.</i>	107
Magyarországi rovarászok névjegyzéke. I.	195

Index specierum.

Descriptiones novae.

Lepidoptera.

- Colias* Edusa *ab. Páveli* Aigner. (Hungaria), pag. 30. (Revue pag. 3.)
» *Chrysotheme ab. Hurleyi* Aigner. (Austria), pag. 31. (Revue pag. 3.)
» *Heldreichi ab. Fountainei* Aigner. (Graecia) pag. 31. (Revue pag. 3.)
Sesia empiformis *var. hungarica* Tomola (Hungaria) pag. 47. (Revue pag. 6.)

Coleoptera.

- Cryptocephalus* Schäfferi *var. hungaricus* Csiki (Hungaria) pag. 103.
(Revue pag. 11.)

Insecta.

a) Hymenoptera.

- Abia* fasciata, sericea, fulgens, nitens 184. *Absyrtus* lutens 208. *Acoenites* dubitator, arator, saltans 209. *Acrotomus* lucidulus 208. *Aethecerus* placidus 207. *Allantus* annulatus, Koehleri, costatus, bicinctus, viennensis, Schäfferi, flavipes, nothus, scrophulariae 186. *Alomya* ovator 207. *Amblyteles* camelinus, castigator, lunerans, fusorius, gigantorius, glaucatorius 206. *Gravenhorsti*, hungaricus, occisorius, sputator, strigatorius, subsericans, uniguttatus, vadatorius 207. *Anomalon* tenuicorne, latro 208. *Anthrena* Páveli 134. *Aptesis* nigrocincta 207. *Athalia* spinarum, annulata, rosae 185, Páveli 134.
Bassus albosignatus, areolatus, bizonarius, festivus, lateralis, laetatorius, nemoralis, pectoratorius, sulcator 203. *Blennocampa* fuliginosa, pusilla, gagatina, bipunctata, ephippium, recta, fuscipennis, monticola 185.
Campoplex horticola, nitidulator, pugillator 208. *Casinaria* orbitalis, latifrons 208. *Catoglyptus* fortipes 208. *Centeterus* opprimator 207. *Cephus* haemorrhoidalis, pygmaeus, pulcher, troglodita, pallipes, analis, variabilis 206. *Chasmodes* lugens 206. *Chorinaeus* cristator 208. *Chrysis* Páveli 134. *Cimbex* humeralis, femorata 184. *Cladius* pectinicornis, ramicornis 184. *Clavellaria* amerinae 184. *Colpognathus* celerator 207. *Cremastus* interruptor, bellicosus 208. *Cryptus* obscurus, peregrinator, sponsor, tricolor v. ornatus, tuberculatus, viduatorius 207.
Diadromus subtilicornis, troglodytes 207. *Dicaelatus* pumilus 207. *Dineura* verna 184. *Dolerus* haematodes, dubius, pratensis, antracinus, lucens, fissus, gonager, palmatus, triplicatus, anticus, quadrinotatus, v. bimaculatus, eglanteriae, lateritius 185.
Emphytus tener, dydimus, cinctus, pallipes, calceatus, filiformis, succinctus 185. *Ephialtes* carbonarius, rex, imperator, tuberculatus 209. *Eriocampa* ovata, luteola 185. *Euryproctus* rufoniger, nemoralis, geniculosus 208. *Exetastes* crassus, guttatorius 208, illusor, laevigator 209. *Exolytus* laevigatus 208.
Formica rufa 88, sanguinea 92, 123, 125, pratensis 125.
Glypta ceratites, fronticornis, flavolineata, vulnerator 209. *Geniocryptus* clypearis 207.
Hemiteles crassicornis, biannulatus, micator, cingulator, areator 208. *Herpestomus* facialis 207. *Hoplismenus* perniciosus, infaustus 207. *Hylotoma* coeruleipennis, berberidis, enodis, ciliaris, ustulata, atrata, pagana, melanochroa, cyanocrocea, rosae 184. *Ichneumon* albilavatus, albinus, albosignatus, balteatus, bucculentus, castaneus, castaneiventris, chianomus, confusorius, corruscator, culpator, curvinervis, derasus, extensorius, fabricator, flavatorius fuscipes, gracilicornis, grossorius, inquinatus, latrator, multiannulatus, proletarius sarcitorius, terminatorius, vestigiator, suspiciosus, xanthorius, zonalis, 206. puerpera 201. *Ichnus* truncator 207. *Inhiau* fax Biró 194.

- Lasius fuliginosus* 88, 92, *flavus* 124. *Leptobracon Mocsáryi* 194. *Limneria allida*, *braccata*, *geniculata*, *notata*, *erucator* 208. *Liocryptus analis*, *cinctorius*, *cyuator*, *grossus*, *insectator*, *insidiator*, *migrator* 207, *Lissonota bellator*, *committa*, *cylindrorum*, *decimator*, *maculatoria*, *paralella*, *segmentator* 209. *Lophyrus nemorum* 184. *Lyda hortorum*, *sylvatica*, *stellata*, *betulae* 186.
- Macrophya** *rustica*, *rufipes*, *punctum-album*, *eximia*, *punctata*, *chrysur*, *haemalopus*, *maculata*, *albicincta*, *albipuncta*, *blanda*, *neglecta*, *militaris*, *cognata* 186. *Megalommum Birói* 194. *Meniscus catenator* 200. *Mesoleius melanoleucus* 208. *Mesoleptus melanocephalus*, *protoleucus*, *ruficornis*, *typhae* 208. *Mesostenus ligator*, *albinotatus*, *pygoleucus*, *pygostorus*, *transfuga*, *funeris*, *gladiator* 207. *Mezochorus thoracicus* 208.
- Nematopodius formosus* 207. *Nematus capreae*, *ribesii*, *myosotidis*, *miliaris*, *hortensis*, *fulvus*, *ambiguus* 184.
- Opheltes glaucopterus* 268. *Ophion lutens* 208. *Oronotus coarctatus* 207. *Orthepelma luteolator* 208.
- Pachymerus cacitrator* 208. *Pachyprotasis variegata*, *rapae* 185. *Perilissus filicornis*, *vernalis* 208. *Perithous mediator*, *varius* 209. *Pezomachus instabilis*, *Bonelli*, *Meigenii* 207. *Pimpla arundinator*, *detrita*, *examinator*, *instigator*, *roborator*, *rufata*, *scanica*, *stercorator*, *turionellae*, *varicornis* 209. *Poecilosoma guttatum* 185. *Polistes gallica* 180. *Polyblastus varitaris*, *sanguinatorius* 208. *Phaeogenes eximius*, *flavidens*, *ophthalmicus*, *planifrons*, *stipator* 207. *Phygadeuon fumator*, *jucundus*, *jejunator*, *parviventris*, *pimplarius*, *abdominator*, *brevis*, *diaphanus* 207.
- Rhogogastera** *viridis*, *picta* 186. *Rhyssa persuasoria* 209.
- Sagarites zonata*, *declinator* 208. *Schizocera geminata*, *intermedia*, *furcata* 184. *Schizogygna podagrica* 209. *Scelobates auriculatus* 208. *Selandria serva*, *stramineiceps*, *morio*, *temporalis* 185. *Sirex gigas*, *spectrum*, *melanocerus* 206. *Stilpaus gagates* 207. *Strongylogaster cingálatus* 186.
- Tarpa plagioccephala*, *cephalotes*, *Fabricii* 186. *Taxonus equiseti*, *glabratus* 185. *Tenthredo manditularis*, *dispar*, *velox*, *livida*, *colon*, *coryli*, *gracilent*, *trabeata*, *bicincta*, *albicornis*, *flava*, *mesomelas*, *Chyzeri* 186. *Tenthredopsis nassata*, *sordida*, *lateralis*, *solitaria*, *Tischbeini*, *histrio*, *ornata*, *cordata*, *scutellaria* 186. *Tetramorium caespitum* 121. *Thalessa citrara* 209. *Iherona flavicans* 209. *Tremex magus* 206. *Trichosoma lucorum* 184. *Tryphon brachiacanthus*, *incestus*, *elongator*, *ephippium*, *rutilator*, *signator*, *trochanteratus*, *varius*, *vulgaris*, *compunctor* 208.
- Xylonomus filiformis*, *gracilicornis*, *pilicornis*, *praecatorius* 209. *Nyphydria camelus* 206.

b) Lepidoptera.

- Abraxas grossulariata*, *sylvata*, *adustata*, *marginata*, v. *pollutaria* 117, *pantaria* 179. *Acherontia Atropos* 16, 20, 85, 110, 114. *Acidalia trilineata*, *flaveolaria*, *perochraria*, *ochrata*, *rufaria*, *dimidiata*, *Bischoffaria*, *straminata*, *pallidata* *subsericata*, *obsoletaria*, *bisetata*, *trigeminata*, *filicata*, *rusticata*, v. *vulpinaria*, *humiliata*, *dilutaria*, *holosericata*, *nitidata*, *difluata*, *degeneraria*, *inornata*, *deversaria*, *aversata*, ab. *spoliata*, *emarginata*, *immorata*, *marginepunctata*, *submutata*, *incanata*, *fumata*, *remutaria*, *nemoraria*, *punctata*, *caricaria*, *immitata*, *strigaria*, *umbelaria*, *strigilaria*, *emutaria*, *ornata*, *decorata*, *graciliata* 77, 117, *herbariata* 117, 126, *corrivallaria* 77, 117, *filacearia* 93, *virgularia* 117, v. *australis* 175, *rubiginata* 117, v. *ochreatea* 175. *litigiosaria*, *mediaria*, *consolidata*, *infirmaria*, *obsoletaria* v. *distinctaria*, *circuitaria*, *turbidaria*, *Beckeraria* 178. *Acontia lucida*, v. *albicollis*, *luctuosa* 104. *moldavicola* 99. *Acosmetia caliginosa* 83. *Acronycta leporena* v. *bradyporina*, *aceris*, ab. *candelisequa*, *megacephala*, *alni*, *strigosa*, *tridens*, *psi*, *cuspis*, *menyanthidis*, *euphrasiae*, *ligustri* 60, *rumicis*, ab. *obscura*, *auricoma*, ab. *pepli*, *euphorbiae*, v. *montivaga* 60, 76. *Aedia funesta* 104. *Aegla tau* ab. *lugens* 37. *Agrophila triabealis* 105. *Agrotis strigula*, *janthina* 63, *triangulum*, *baja*, *c-nigrum*, *ditrapezium*, *stigmatica*, *umbrosa*, *rubi*, *florida*, *brunnea*, *festiva*, *cuprea*, *plecta*, *simulans*, *lucipeta*, *latens*, *forcipula*, *exclamationis*, *cinerea*, *recussa*, *transylvanica*, *nigricans*,

- v. rubricans, raris, vitta, saucia, ypsilon, corticea, prasina, occulta 61, crassa 44, 61, segetum 16, 61, 85, v. pallida 61, 76, obelisca, praecox, vestigialis 61, 62. v. albidior 76, pronuba 19, 60. v. inuba, v. Hoegei 60, polygona, signum, linogrisea, fimbria, augur, 38, 60, olscura, orbona 39, 60, ab. subsequa 60, comes 39, 60, v. adsequa, v. prosequa 60, xanthographa 30, 61, v. cohaesa 61, depuncta, margaritacea, multangula, fugax, putris 39, 61, speciosa 52, hyperborea 52, 60, forcipula 40, 61, lucerneae v. dalmata, trux v. olivina 177, tritici 40, 61, v. eruta, v. transiens, v. aquitina 61, v. seligis 175. Ammoconia caecimacula 62, senex 177. Amphidasys betularius 119, Amphipygra tragopogonis, tetra, pyramidea, perflua, cinnamomea 43, livida 12, 44, 83, v. sciaphila 177. Anaiis praeformata, plagiata, v. pallidata, palludata, v. imbutata, 169, lithoxylata 176. Anarta lapponica 52, myrtilli 104. Angerona prunaria, ab. sordata 118. Anisopteryx aceraria, aescularia 119. Anthocharis cardamines 51, 188. Apamea Dumerilii 177, testacea 62. Apatura Iris et varr. 77, Ilii et varr., ab. Clytie 187, ab. Phryne 76. Aporia crataegi 15, 51. Aporophyla nigra 62. Arctia villica, purpurata, aulica Hebe 10, caja 10, 15, casta 84, Quenseli 52, 97, 174 Argynnis polaris 52, Amathusia v. improba 96, Chariclea 52, 96, Freya 52, 97, Pales v. napaea 97, Selene, Dia, Euphrosyne Ino, v. Fingal, Latonia, Pales v. Arsilache, Aglaja, Paphia 51, Niobe 51, v. orientalis 176, Hecata, Adippe, ab. Cleodoxa 43. Argyresthia pygmaeella 174, 211. Arsilonche albovospa 6), ab. murina 177, Asphalia ruficollis, diluta, flavicornis, ridens 38. Aspilates gilvaria, strigillaria 120, formosaria 16. Asteroscopus nubeculosus 14, 104, sphinx 104. Aventia flexula 105.
- Bapta pictaria, bimaculata, tenerata 117. Biston hispidarius, pomonarius, zonarius, hirtarius, stratarius 119. Boarmia cinctaria, ab. consimilaria 77, 119, gemmaria, secundaria, abietaria, repandata, ab. conversaria, ab. destrigaria, ab. maculata 119, roboraria, ab. infuscata, consortaria, ab. consobrinaria 77, 119, angularia, lichenaria, glabraria, selenaria, v. dianaria, biundularia, erepuscularia, consonaria 119, luridata, ab. obscurior 77, 119, punctalaria 119. Boletobia fuliginaria 105. Bombyx crataegi v. ariae 11, 76, populi 11, 129, castrensis, lanestris 11, v. senecta 175, catax, ab. pallida, rimicola, ab. lutea, trifolii, ab. medicaginis 11, mori 15, neustria 11, 16, quercus 11, ab. tenuata 177. Bomolocha fontis, v. terricularis 77, 105. Botys nubilalis 16, descerepitis 174, 210, perluccidalis 210. Brachos parthenias, nothum 105, puella 19. Brotolomia meticulosa 82. Bryophila raptricula, ab. carbonis 60, 76, ab. receptricula, fraudaticula, receptricula, ravula, v. ereptricula 60, algae, ab. mendacula, ab. calligrapha, perla 60, 76, muralis v. par 177. Bupalus pinarius 119, Butalis Emichii 201.
- Cabera pusaria, ab. rotundaria, exanthemata 117. Caligenia rosea 10. Callimorpha dominata, Hera, v. lutescens 10. Calocampa vetusta 14, 164, exoleta 14, 19, 104, solidaginis 77, 104. Calophasia casta 14, 104, lunula 104. Calymnia pyralina, diffinis, affinis, trapezina 83. Caradrina exigua morpheus 82, quadrinotata, v. Menetriesi 77, 82, pulmonaris, respersa, alsines, superstes, ambigua, taraxaci, palustris 82, selini 42, 77, v. minor 177. Carpocapsa pomonella 15. Carterocephalus Palaemon 51. Catephia alchymista 105. Catocala fraxini 105, v. obscurior 77, 105, elocata, nupta, dilecta 63, 105, sponsa, promissa 105, electa, paranympha 63, 105, conversa 105, v. agamos 63, 105, hymenea 105, puerpera 44, conjuncta, eutychea, disjuncta 178. Caustoloma flavicaria 118. Cerostoma falcella 174, 211. Charaxes Jasius 176. Chareax graminis 61, 172, ab. tricuspis 76. Chariclea purpurites 63, umbra 16, 104. Chariptera viridana 62. Cheimatobia brumata, boreata 169. Chemerina caliginaria 179. Chesias spartiata, rufata 169. Chilopselaphus fallax 203. Chondrosoma filuciarum 201, 203. Cidaria dotata, fulvata, ocellata, bicolorata, variata, v. obeliscata, ab. stragulata, juniperata, siterata, miata, firmata, olivata, viridaria didymata, vespertaria, incurmata, fluctuata, montanata 169, v. fuscomarginata 77, 169, quadrifasciaria, ferrugata, ab. spadicaria 770, ab. obscura 76, 170, v. unidentaria, sulfumata, pomoeraria, designata, fluvialata, dilutata, ab. obscurata,

- v. autumnata, caesiata, v. annosata 77, 170, nebulata, tophaceata, frustata, verberata, scripturata, riguata, picata, cuculata, galiata, rivata, sociata, unangulata, alaudaria, albicillata, lugubrata, v. obductata hastata 170, v. gothicata 77, 170, v. subhastata, tristata, luctuata, moluginata, affinitata, v. turbaria, alchemillata, lugdunaria, hydrata, unificata, ab. aquilaria, minorata, adaequata, albulata, candidata, testaceata, Blomeri, decolorata, luteata 170, oblitterata, bilineata, sordidata, v. fuscoundata, v. infuscata, trifasciata, capitala, silaceata, ab. insulata, corylata, berberata 170, nigrofasciaria, rubidata, v. fumata 77, 170, sagittata, comitata, lapidata, polygrammata, v. conjunctaria, aquata, vitalbata, tersata, v. tersulata, aemulata 170, simulata, turbata, flavicinctata, munitata, infidaria 98, malvata, badiata 178, vitalbata, v. vareigata 178, truncata, v. perfuscata 169, v. latefasciata 76, 169, salicata 169, v. ruficinctaria 77, 169, v. ablutaria 178, ansararia 44, munitata, ruberata 176, nobiliaria 174, 176, cyanata, adumbraria 134. *Cilix glaucata* 37. *Cirrhoidea ambusta* 13, 83. *Cleoceris viminalis* v. obscura 77. *Cleophana antirrhini* 14. *olivina* 178. *Clidia geographica* 60. *Cloantha hyperici*, *polyodon*, *radiosa* 82. *Cnethocampa processionea*, ab. *luctifica* 175. *Cochylis ambiguella* 19. *coenosana* 203, *roridana*, *curvistrigana* 174, 210. *Coenonympha pamphilus*, ab. *Thyrsides* 177. *Colias Chrysothome*, ab. *Huileyi* 31. *Edusa* ab. *Paveli* 30, 134, *Helreichi*, ab. *Fountainei* 31. *Hecla* 52. *Palaeno* 51. *Nastes*, v. *Werdandi* 96. *Colix sparsata* 170. *Cosmia paleacea* 83, *contusa* 77, 83, *abluta* 13. *Cossus terebra* 16, 44, *coscus* 10, 127. *Crambus p-Iellus*, ab. *Warringtonellus* 177, 210. *Crateronyx taraxaci*, *dumi* 11, 19. *Crocallis tusciaria*, 63, 118, v. *Gaigeri* 179. *elinguaria*, ab. *trapeziaria* 118, *Cucullia verbasci*, *scrophulariae*, *lichnitis*, *tapsiphaga*, *blattariae*, *asteris* 104. *umbratica*, *lactucae* 15, 104, *lucifuga* 104, *chamomillae*, *chrysanthemi*, *tanacetii*, *artemisiae*, *absinthii*, *argentea*, *balsamitae* 15, 202, *lactucae* 104, 43, *scopariae* 175. *Cyclopides Morpheus* 43. *Cymatophora duplatis* 62.
- Dasycephala modesta* 179. *Dasychira selenitica*, *fascelina*, *abietis* 11, *pudibunda* 11, 16, v. *concolor* 11, 76. *Deilephila neri* 85, 109, 136, *celerio* 107, 110, 116, *livornica* 114. *Alecto* 116, *euphorbiae* 127, 138, v. *rubescens* 76. *Demas coryli* 60. *Dianthoecia nana*, *compta*, *albimacula*, *capsincola*, *cucubali*, *carpophaga* 61, *sejuncta*, *silenes* 203. *Diactictis artesiaria* 119. *Dicycla oo* 12, 83, ab. *renago* 83. *Dichonia convergens*, *aprilina*, *aeruginea* 62, v. *miolauca* 177. *Diloba caeruleocephala* 60. *Diphthera ludifica* 60. *Dypterygia scabriuscula* 82. *Doryphora morosa* 211. *Drepana falcataria*, *curvatula*, *harpagula*, *lacertinaria*, *binaria*, *culturaria* 57. *Dryobota roboris*, *protea*, *monochroma* 62, v. *suberis* 76. *saporatae* 177. *Drynobia velitaris*, *melagona* 37. *Dyschorista suspeca* 13, 83, v. *iners*, *fissipuncta* 83.
- Earias vernana* 9, *clorana* 10. *Eccrita ludicra* 63, 105. *Eilicrinia cordiaria* 118. *Elachista bifasciella* 174, 211. *Ellopija prosapiaria* v. *prasinaria* 117. *Ematurga atomaria*, ab. *unicoloraria* 119. *Emydia striata*, *crit-rum* 10. *Endagrija ulula* 202, ab. *infuscata* 176. *Endromis versicolora* 77, 151. *Epichnopteryx bombycella*, *undulella*, *pulla*, *Sieboldii*, *pectinella*, *nudella*, *Sappho* 11. *Epinephele hyperanthus* ab. *caeca* 76. *Janira* 43. *Epione apiciaria*, *parallelaria*, *advenaria* 118. *Episema glaucina* 62, ab. *Gruneri* 98. *scoriacea* 62. *Epunda ichenea* 177. *Erastria argentula*, *uncula*, *pusilla*, *deceptoraria*, *fasciana* 104. *scitula*, *venustula* 147. *Erebja Manto* ab. *Caecilia* 97. *Tyndarus* ab. *cassioides* 97. *Gorge* ab. *triopes* 98. *Medusa* 51, v. *subalpina* 76. *stygne* 55, *lappona* 51, 52. *Ligea* 51. *Afre* v. *dalmata* 177. *Eriopus purpureofasciata* 82. *Eubolia arenacearia*, v. *flavidaria* 120, 134. *murinaria* 120. *Euchelia jacobaeae* 10. *Euclidia mi*, v. *litterata* *glyphica*, 105. *Eucosmia certata*, *undulata* 169. *Eucrostes indigenata* 134, v. *nudilimbaria* 178. *Eudemis Kreithneriana* 211. *Eugonia quercinaria*, ab. *infuscata*, ab. *carpinaria* 118, ab. *equestraria* 77, 118. *autumnaria*, *aniaria*, *erosaria*, ab. *tiliaria*, ab. *unicoloraria*, *quercaria* 118. *fuscantaria*, ab. *effuscaria* 176. *Eumera regina* 179. *Eurymene dolabraria* 118. *Eupithecia oblongata*, *insignata*, *subnotata*, *linariata*, *pusillata*, *abietaria*, *togata*, *debiliata*, *coronata*, *rectangulata* 170, ab. *subaerata*, ab. *cydoniata*, ab. *nigrosericata*, *chlorata*, *scabiosata*, ab. *obru-*

- taria 171, ab. aequistrigata 77, 171, millefoliata, denticulata, succenturiata 171^p, nanata, ab. obscurata 77, 171, innotata, semigrapharia, Mayeri, tenuiata, plumbeolata, immundata 171, satyrata, ab. subatrata 77, 171, valerianata, veratraria, helveticaria, v. arcuata 171, castigata, trisignaria 77, 171, sellinata 171, virgaureata, 77, 171, 174, vulgata, campanulata, albipunctata, actaeata, assimilata, absinthiata 171, expallidata 77, 171, pimpinellata, euphrasiata 171, distinctaria 77, 171, indicata, laricaria, silenata, abbreviata 77, 171, exigua, lanceata, sobrinata, pumilata 171, conterminata 78, eynensata 174, fenestrata 134, egenaria, cucullaria 176, Euplexia lucipara 82, Euprepia pudica 179, Exophyla rectangularis 178.
- Fidonia fasciolaria, roraria, carbonaria 119, Fumea nitellata, affinis, betulina, sepium 11 crassiorella 98, reticulatella 179, nudella v. suriens 76
- Gelechia sororecullella, longicornis, electella, galbanella 174, 211, Geometra papilionaria 116, vernaria, Gluphisia crenata 38, Glyphipteryx Haworthiana 211, Gnophis fuvata, obscuraria, ambigua, v. vepretaria, pullata, v. confertata, v. inpectinata 77, 119, glaucinaria 176, v. falconaria 176, v. supinaria, v. plumbearia 77, 119, variegata, dilucaria, obfuscaria 119, Stevenaria 134, asperaria 99, obscuraria v. calceata, onustaria, asperaria 179, Zelleraria, caelibaria, sordaria v. mendicaria 98, Gnophria quadra, rubricollis 10, Gonophora derasa 38, Gortyna ochracea 82, Grammesia trigrammica 12, bilinea 82, Grammodes geometrica 178, Grapholitha subocellana 174, 210, conformana 203.
- Habynthis scita 82, Hadena porphyrea 81, adusta v. pavida 76, 88, ochroleuca, lateritia, abjecta 81, monoglypha v. obscura 76, 81, lythoxylea, sublustris, sordida, basilinea 81, rurea ab. alopecurus, scolopicina, hepatica, gemina v. remissa, unanims 82, didyma 82, 129, ab. leucostigma, ab. nictitans optiogramma 82, pabulicula 82, platinea 99, literosa, strigilis, ab. latruncula, ab. aethiops, bicoloria, ab. furuncula 82, Halia wauaria, brunneata 119, Harpyia bicuspis, furcula, bifida, erminea, vinula 37, Helia calvaria 105, Heliaca tenebrata 104, Heliolithis cognatus, cardui, ononis 104, dipsaceus 63, 104, scutosus, peltiger 104, armiger 16, 104, 150, Heliotropha leucostigma, ab. filrosa 82, Hepialus sylvinus, carna, lupulinus hecta 10, ganna 98, humuli v. hetlandica 10, 76, vellada 10, ab. gallicus 174, amissus, lupulina v. daciucus 179, Herminia cribrumalis, tentacularia, derivalis 105, modestalis 77, 105, Hesperia comma 51, Heterogenea limacodes, asella 10, Hibernia rupicaprararia, bajaria 119, leucophaeria, ab. marmoraria 77, 119, aurantiaria 64, 118, marginaria 118, deloharia, ab. obscura 76, 119, Aukeratia 64, 201, Hимера pennaria 118, Hippa rectilinea 82, Hiptelia ochreago 98, Holcophora helveolella 211, Hoporina croceago 14, 103, Hybocampa Milhauseri 37, Hydrilla hospes 177, Hydroecia micanea, nictitans, ab. erythrostigma 82, v. lucens, 76, 82, Hylophila prasinana, bicolorana 10, Hypena rostralis, ab. radiatalis, proboscivalis, obesalis 105, Hypenodes castaestrigalis, albistrigatus 105, Hyponomeuta malinella 15, Hypoplectis adpersaria, v. sylvanaria 118, Hypocrita caestrum 202.
- Incurvaria rupella 211, Ino statices, v. crassicornis 76, Geryon 78.
- Jaspidea celsia 202, Jodis putata, lactearia 116.
- Laria L-nigrum 11, Lasiocampa potatoria, pruni, quercifolia, v. alnitolia 36, v. ulmifolia 177, populifolia, ab. aestiva, ilicifolia, pini, v. montana 36, ab. brunnea 36, 77, tremulifolia 16, 36, v. ambigua 175, lunigera v. lobulina 174, otus 188, Leiopitilus osteodactylus 174, 211, Leucania impudens, impura, pallens, obsoleta, comma, conigera, vitellina, l-album, albipuncta 82, lythargyria, v. argyritis 76, 82, turca 12, 82, scirpi, zea, putrescens 177, straminea 99, Leucanitis stolidia 189, Leucoma salicis 11, 16, Lencophasia sinapis 51, Lophophora polycommata, sertata, carpinata, ab. zonata, sexualisata, viretata 169, appensata, 77, 169, Lophopteryx carmelita, camelina, ab. giraffina, cuculla 37, Lucia epus 187, Luperina virens, Zollikoferi 62, Lycaena Argiades 51, ab. Coretas 43, Sebrus, Argus, cyllarus, Astrarche, Icarus, Eumedon, Argiolus, minima 51, Escheri v. dalnatica 177, Jolas, Orion 88, Meleager, Admetus 43, Argus v. Argulus 76, Lygris reticulata, prunata, tersata, populata, ab. musauaria, associata 169, Lythria purpuraria, v. rotaria 120, sanguinaria 44, Limenitis populi 187, Lithocampa ramosa 104, Lithosia muscerda, griseola, deplana, lurideola, anita et varr., luta-

- rella, pallifrons, complana. sororcula 10, marcida 176. Lithostege griseata farinata, 169.
- Macaria notata, ab. luteoralia 77, 118. alternaria, signaria, liturata 118. notata. MacroGLOSSA stellatarum 150. Madopa salicalis 105. Mamestra leucophaea. advena, tinctoria, nebulosa, contigua, thalassina, ab. achates, dissimilis, pisi 61, brassicae 16, 61, persicariae, albicolon, aliena, oleracea, genistae, glauca trifolij, reiculata 61, dissimilis v. varians 76. dentina 61, ab. Latenai, 76, serena 61, ab. obscura 76, cavernosa, implexa 203. marmorosa 61, v. microdon 98, peregrina 177. chrysozona 61, v. innocens, cappa 177, Mania maura 82. Melanargia Galatea, ab. Galene, ab. leucomela 43. Melitaea urduinna v. rhodopensis 175. Parthenie 51. Athalia ab. Pyronia 44, asteria 97. Mesogona oxalina, acetosellae 18, 23. Mesotype virgata 169. Metoponia flava 105, v. subfumata 178. Metoptria monogramma 178. Metopocampa margaritaria, honoraria 118. Minoa murinata 169, v. monochromaria 178. Miselia oxyacanthae 62. Myelois ceratoniae 210. Moma orion 60.
- Nacila punctata v. hyalina 134. Naenia typica 82. Nemeophila russula 10. plantaginis et var. 10, 98. Metelkana 191, 212. Nemoria viridata, porrinata, strigata, Nepticula trimaculella 211. Neuronion popularis, cespitis 61. Nola cucullatella, strigula, confusalis, albula, centonalis 10, subchlamydulella 179. Nonagra carnae, sparganii, arundinis ab. fraterna 82, geminipuncta, ab. guttans 76, 82. Nonagra dissoluta v. arundinetta 99. Notodonta tremula querna, dictadeoides, torva, ziczac, dodonea, nitophus, ab. alba, trepida, trimaculella, bicoloria 37. dromedarius 37, 52. Nudaria senex, mandana 10. Nudaria capreolaria, pulverarra, ab. obscurior 117, v. violaceraria 176.
- Oenaria dispar 11, 16, detrita 11. Odezia atrata 169. Odontoptera bidentata 118. Oeneis bore 52. Orgyia gonostigma 11, 16, antiqua 11. Orihodia fragariae 14, 103, erythrocephala, ab. glabra, vau punctatum 103, veronicae 11, 103, ab. mixta, ligula, ab. polita, as. subspadicea, rubiginea, ab. unicolor 103. Orthotropa coarctata, plumbaria, cervinata, limitata, moeniata 120, bipunctaria, ab. gachitaria 77, 120. Orthotropa rutilicilla, helvola, macilentata 13, 83, circellaris 83, pistacina v. serina 77, 83, v. rubetra, nitida, humilis, laevis, litura 13, 83. Oxytrypia orbiculosa 189, 202, 203.
- Pachycnemis hippocastanaria 119. Pachynobia leucographa, rubirena 83, carnea 52. Paida obtusa 130, 189. Panolis piniperda 83. Papilio Machaon 16, 43, 51, Podalirius 16, 43. Alexanor 176. Pararge Hiera. maera 51. Parnassius Maemosyne 51, 141, v. melaina 143, v. Hartmanni 143, v. nubilosus, v. gigantea 144, v. minor 144. Pechipogon barbalis 105. Pelionia vicinaria, calabrarum 117. Penthina mygindana 174, 210, Doubledayana 210. Pentophora morio 11. Pericallia syringaria 118. Phalera bucephala 38. Phasiane petrarum, glarearia, chathrata, ab. cancellaria 120. Phigalia pedaria, ab. exunctaria 77, 119. Phoroblastis Christophana 174, 211. Phorodesma pustulata 116, smaragdaria, v. prasinarum 77, 116. Photedes captiuncula 104. Patherochroa amandana 1. Pieris brassicae 16, 51, rapae 16, 51, v. Manni 176, napi 16, 51, v. napaeae, v. bryoniae 51, Callidice 51. Platenis retusa, subtusa 83. Pleretes matronula 10. Ploseia pulverata 110. Plusia triplasia 104, asclepiadis 15, 104, tripartita, caucureum, moneta, consona 104, modesta 15, 104. chrysis, chryson, bractea 164, festucae 1, 104, gutta, jota, v. percontationis 104. pulchra, gamma, interrogationis, aiu 104, circumflexa 178. Plutella polaris 97, dalella 174, 211. Pterostoma palpina 37. Ptilophora plumigera 38. Polia polymita, flavicincta, xanthomista 62, v. nivescens 98, ruficincta, v. mucida 98. Polyommatus Dorilis, plaeas, Amphidamas 51. Polyphaenis sericata 82. Portesia chrysochorrea 11, 16, similis 11, 15. Prothymia viridaria 104. Pseudophia lunaris 105. Pseudoterpna pruinata 116. Psilura monacha 11, 16, ab. eremita 11, ab. nigra 175. Psudos alticolaria 77, 119, coracina, alpina 119. Psyche unicolor, villosella, viciella 11, 16. viadrina, opacella, muscella, plumifera, hirsutella 11, atra 98, Ecksteinii, Zelleri 16. febrezza 179. Pygaera Timon, anastomosis, curtula, anachoreta, pigra 38. Pygmaea fusca 38. Pygolopha lugubra 1.
- Rebelia sinier tella 179, plumella 176. Rhodocera rhamni 51. Rhyzogamma detersa 82. Rivula sericealis 105. Rumia luteolata 118. Rusina tenebrosa 83. Sarrothrips undulana et varr. 9, 76. Saturnia pyri 37, 106, v. Abafii 17, spini

- 37, 43, 145, pavonia 37, caecigena 7, hybrida major, minor 201. Satyrus Hermione, circe 43. Scodiona conspersaria 120. Scoliopteryx 103. Scopelosoma satellitia 103. Scoria lineata 120. Scotosia vetulata, rhamnata, badiata 169. Selenia bilunaria, v. juliaria, lunaria 118, ab. sublunaria 77, 118, v. delunaria, tetralunaria v. aesiiva 118. Selidosema miniosaria v. persarsaria 179, ericetaria 119. Sesamia cretica 177. Sesia typhiaeformis 98, 179, osmiaeformis 179, empiformis v. hungarica 47, 86. Sesia alysoniformis 176. Culiciformis v. thynniformis 76. Setina irrorella et varr., 10, 76. roscila 10, v. melanomos 98, mesomella 10. Simplicia rectalis 105, 156. Smerinthus tiliae 18, 127. hibrydus 77. convolvuli 16, 20. Spilosoma fuliginosa, v. fervida 10, v. borealis 98, lactifera, mendica, lubricipeda, urticae 10, menthastri 10, 15, placida 179. Stauropus fagi 37. Stegania trimaculata 179, cararia 117. Steganoptycha ustomaculana 114, 211, cruciana. Syrichtus malvae 51.
- Taeniocampa gothica, miniosa, pulverulenta, populeti 83, stabilis, v. grisea 77, 83, gracilis 12, 83, v. pallidior 77, 83, incerta, ab. fuscata 83, v. pallida 77, 83, opima, munda 12, 83, ab. immaculata 83, rorida 177. Tapinostola fulva 82, ab. fluxa 99. Tephronia sepiaria 119. Thaleria fimbriata 116. Thalpochara arcuina 104, Dardonini 63, 104, respersa 104, 201, communimacula, purpurina 104, 147, lacernaria, ragusana, rosea, scitula 178, pannonica 153, o-trina, v. carthami 99. Thecla ilicis, ab. cerri 184, Quercus v. bella 43, rubi 51. Therapis evonymaria, ab. obscura 118. Thyatira batis 38. Timandra amata 117. Tinea gruella, tapetzella, pelionella 15. Ankerella 203. Tortrix ribeana, ab. cerasana 174, 210. Toxocampa lusoria, pastinum, viciae, craccae 105, limosa 63. Trachea atriplicis 82. Triphosa dubitata, ab. cineraria 169. Trochilum crabroniforme 76.
- Ulochlæna hirta 177. Urapteryx sambucaria 118. Uropus ulmi 37.
- Valeria oleagina 62, 189. Vanessa xanthomelas ab. chelys 157, Antiopa 51, v. Artemis, ab. Hygiaea. Jo 51, v. Fischeri, ab. Antigone, ab. Belsaria, Atalanta 19, v. Merrifieldi, ab. Clymene 157, urticae 51, v. ichnusioides 137, 167. cardui 16, 51, 150, ab. elymi 167. Polychoros 43, 51, ab. testudo 167, levana 51, c-album 19, 51. Venilia macularia 63, 118.
- Xanthia citrago 13, 83. flavago 83. sulphurago 13, 83, aurago 14, 88, ab. fucata, ab. unicolor 77, 83, fulvago 14, 89, ab. flavescens, gilvago, ab. pallego, ocellaris, ab. lineago 83. Xanthodes malvae 99. Xylina semi-brunnea, socia, furcitera, ornitopus 103. Xyllocampa areola 104. Xylomiges conspicillaris, ab. melaleuca 104.
- Zanclognatha tarsiplumalis, tarsicristalis, grisealis, tarsicrinalis 105. Zelleralis 77, 105, emartialis, tarsipinnalis, bidentalis 105, stramentacealis, tenuialis 175. Zeugera pyrina 10. Zonosoma pendularia, annulata 117, pupillaria, ab. badiaria 77, 117, porata, punctaria, v. supunctaria, ab. ruficiliaria, linearia, v. strabonaria 117. Zygaena filipendulae, v. coronillae 43, pilosellae, v. diaphana 76, cynarae, v. genistae 176, exulans 97, 174.

c) Diptera.

- Anthomyia canicularis 16, 17. Aricia humerella 66. Chortophila nuda, triticiperda 66.
- Chrysops vulgaris 127.
- Empis Kertészii 66.
- Haematopota pluvialis 189. Homolomyia incisurata 17.
- Lucilia macellaria, nobilis, sericata 17.
- Musca domestica 17, v. nitoria 17.
- Piophilæ casei 16. Pipunculus trapezoides, signatus, mutotus 65. Prosalpia pilitarsis 66.
- Sarcophaga canaria 17. Sarcophila Wohlfarti 17. Spilogaster pollinosa 66.
- Tichomyza fusca 16.

d) Coleoptera.

- Ablepton Treforti 134. Abracus Zoppae 163. Abracodes Raddei 86, 162, Adalia bothnica v. destituta 165. Adonia variegata v. transylvanica 163. Adoxus obscurus v. epilobii, villosulus v. Weisci 165. Acanthoberosus,

- bispinus 161. Acupalpus elegans v. inornatus 161. Aesalus scarabaeoides 139
 Agonum viridicupreum v. dalmaticum 44. Aleochara bipunctata v. croatica 86,
 161. Allecula aterrima, morio 55. Anatis ocellata v. Boeberi 165. Anisoplia,
 monticola 163. Anopthalmus Mollássi, Bielzi v. transsylvanicus 190. Hegedüsi,
 Herculis, Péveli 133. Anthaxia nitidula v. cy-nipennis 41. Aphodius montanus 163.
 Baris Gudenusi 164, v. purpurascens 139. Bathyscia insignis, Reitteri, Péveli 143.
 Bembidium Stephensii 160. Bythinus sculpticollis 162
 Carabus comptus v. aurosericeus, v. marginatus, v. Zoppai, v. Ormayi 107. Ullrichi v.
 papukensis, v. Stussineri 44, 160, obsoletus v. Csikii, comptus v. Dieneri, v.
 marginatus, v. Zoppai 160. Catops nitidicollis 152. Cebrio gigas, dubius 150,
 Cephennium fulvum 162. Ceruchus chrysomelinus 139. Cetonia floricola 122.
 Ceutorhynchus striatellus 164, edentulus, canaliculatus 152. Chilo simplex 15.
 Cicindela campestris ab. protos, silvicola ab. tristis, hybrida v. riparia, v.
 maritima, litoralis ab. mediterranea, ab. venatoria, germanica ab. coerulea 160.
 Cidnorrhinus Kaufmanni 103. Cis bidentulus, laminatus, punctifer 86, 163.
 Cistela sericea v. tessellata 44. Claviger testaceus 124. Cleonus alternans v.
 caesus 44, 164. Clerus rufipes v. austriacus 163, formicarius 91. Coeliodes
 macrasper 151, proximus 152, Kaufmanni 164. Coltoecera formicaria 162. Copris
 hispanus 169, Cortodera humeralis v. suturalis, holosericea v. pilosa, Frivaldszkyi,
 villosa, flavimana, v. nigrita, v. semitestacea, Birnbacheri, v. rubripes 103.
 Coryphus Birói 84. Crioceris quinquepunctata v. thoracica 125. Cryptocephalus
 Schäfferi v. hungaricus 103, transcaucasicus 165. Ctenopus flavus v. murinus
 161, v. sulphuripes 58. Cytillus sericeus v. tessellatus 162.
 Dermestes lardarius, bicolor 148. Dinapate Wrightii 4. Dinarda dentata 90, 122,
 Hagensi 122. Doreatona setosella 133. Doreus parallelopipedus 139. Dyschirius
 gibbifrons 160.
 Elater forticornis 163. Emenadia flabellata 164. Eneconnus Motschulskyi v. Kiesen-
 wetteri, v. rufescens 102. Enoplium serraticorne 163. Eneymon Australasiae
 papuanus 84. Eurytmia subnitida 161. Geostiba infirma 99. Genodera
 Luperus 58, v. castanea 164.
 Haliphus guttatus 161. Halyzia 18-punctata v. Andersoni 165. Haploenemus integer
 44. Harpalus litigiosus 44, 161, taciturnus 161. Hedobia pubescens v. nigrina
 163. Helophorus glacialis v. Deubeli 152, brevitarsis, Zoppae 152, 132. Hetaerius
 ferrugineus 125. Hydrophilus piceus 150. Hymenalia rufipes, morio 53. Hypera
 Ismiora antennata, murina 56, testacea 56, 164, rubi, comata v. borealis 164.
 Isomira antennata, murina 56, testacea 56, 164, hungarica 84.
 Lamprinosus saginatus 130. Lamprinus erythropterus 130. Laricobius Erichsoni 163,
 Lasioderma thoracicum 163. Lathrobium coecum 133. Lema septentrionis,
 Erichsoni, v. Lipperti 165. Leptusa fuliginosa, angusta, haemorrhoidalis,
 ruficollis, v. Ludyi, Bodemeyeri, carpathica, eximia, alpicola, Reitteri, cunei-
 formis 100, secreta 1-0, 161, puellaris, v. sudetica 100; 161, flavicornis,
 v. coronensis, v. abdominalis 100. Leptidea brevipennis 164. Leptomastax melia-
 densis 134. Liosoma carpathicum, v. ruficollis 164. Lomechusa anturensis 89,
 strumosa 90, 92. Lucanus cervus 138, v. capreolus 110. Lycopodina succincta, v.
 fasciata, v. disca 162. Lyctus impressus, v. capitalis 163.
 Melolontha vulgaris 150. Mimeciton pulex 91, 22. Mycetina cruciata, v. Fussi 162.
 Mycetochara pygmaea 164, flavipes, axillaris, linearis, sulcipennis, quadrimaculata,
 humeralis, graeiliformis 57. Mycetoporus oreophilus 161. Myrmedonia funesta,
 laticollis 92.
 Necrobia rufipes v. aeneipennis, pilifera 163. Neuraphus Deubeli 162. Niphedodes
 Spaethii 162.
 Ochthebius montanus 133. Peisonis, viridis 152, 161. Ocyopus brachypterus, v.
 aureotomentosus 162. Omalium funebre 162. Omophlus rugosicollis, rufitarsis
 53, 59, lividipes 53, 60, Proteus 59, 124, armilatus, lepturoides, dispar, rugicollis,
 longicornis, picipes 59. Orestia Péveli 134. Orina alpestris, v. anthrisci, v.
 Bodemeyeri, virgulata v. orientalis 165. Orthogenius Schaumi 90. Otiorrhynchus
 ligustici 148. Fussianus 84. Oxypoda Spaethii 161.
 Pachyta quadrimaculata, v. bimaculata 164. Pentodon punctatus 150. Phaedon
 Deubeli 165. Phaenops Knoteki 163. Phaenotherion Pulszkyi 134. Philydrus
 hamifer 152, 161. Phytoceta viminalis, v. reniplagiata 165. Pityophagus lae-
 vior, v. Deubeli 162. Platycerus caraboides, v. rufipes 140. Platynus viridicup-

- reus, v. dalmatinus 161. *Platypria sumatrensis* 150. *Podonta nigrita*, dalmatina 58. *Poronniusa procioida* 100. *Poecilonota festiva* 44, 163. *Prionychus ater*, melanarius 55. *Pselaphus melachensis* 131. *Pseudocistela ceramboides* 56. *Psyllhodes Schwarzii* 165. *Ptochus Strobli* 164. *Quedius brevis* 123. *ochropterus* v. *obscuripennis* 161.
- Rosalia alpina* v. *prolongata*, v. *geminata*, v. *parvonotata*, v. *obliterata*, v. *Pici*, v. *Reitteri*, v. *multimaculata*, v. *confluens*, v. *transsylvanica* 164.
- Saprinus foveicosternus* 162. *Schoenobius bipunctifer* 15. *Scotodipnus brevipennis* 133. *Sermyla halensis* 41, 165. *Silpha carinata*, v. *carpathica*, v. *italica*, *bilineata*, *perforata* t. l. *Simplocaria Deubeli* 162. *Sinodendron cylindricum* 139. *Sisyphus Boscimaki* 163. *Sphaerosoma Seidlitzii* 162. *Stenus phyllobates* 86, 162, *transsylvanicus* 162. *Strangalia pubescens*, *nigra*, *melanura*, *bifasciata*, *septempunctata*, v. *quimpuesignata*, v. *suturata*, *verticalis* 108. *Subeoccinella* 24-*punctata* v. *haemorrhoidalis* 165.
- Tachyporus corpulentus*, *scutellaris*, *formosus*, v. *decoratus* 130, 161. *saginetus* *erythropterus*, *hypnorum*, v. *niger*, v. *atratus* 130. *Termitobia physogastra* 90. *Thanatophilus mutilatus* 162. *Thecia pilula* 163. *Tragosoma depsarium* 164. *Trechus constrictus* 11, 160. *Bielzi* v. *pilosellus*, *Budae* v. *cavifuga*, v. *malomvicensis* 160. *Trichodes apiarius* v. *unifasciatus* 163. *Triplax elongata*, *carpathica*, *rufipes*, v. *swanetica*, *fusciventris* 108. *fusciventris* 86, v. *swanetica* 162. *Trochoideus minutus* 84.
- Nantholinus atratus* 123. *Xylobius corticalis* 102, *alni*, 102, 163. *Zeugophora flavicollis* v. *australis* 165.

e) Hemiptera

- Antennophorus Uhlmanni* 124.
Glyphopsis formicariae 124.
Paracletus cimiciformis 121.
Phytoecoris populi 127.

f) Orthoptera.

- Bacillus Rossi* 150.
Isophya Pávelli 134.

Arochnoidea.

- Tyroglyphus Wasmanni* 122.

Crustacea.

- Apagis cylindrata* 68.
Boeckella Entzii 194. *Bosmia longirostris* 69.
Ceriodaphnia quadrangula 69. *Cereopagis socialis*, *tenera*, *micronyx*, *anonyx*, *robusta*, *prolongata* 68.
Evadne Nordmanni 67, 68, *producta*, *anonyx*, *camptonyx*, *trigona*, *spinifera*, *tergestina*, 68, *mediterranea*, *aspinosa*, *intermedia* 73, *polyphemoides* 75.
Leptodora hyalina 69.
Penilia Schmackeri 68, *orientalis*, *pacifica*, *avirostris*, *Podon intermedius*, *Leuckartii*, *Schmackeri*, *Schoedlerii*, *trisetosus*, *polyphemoides*, *minutus*, *brevicaudis*, 68. *Meeznikovii*. *Polyphemus exiguus* 63, *pediculus* 69.
Simocephalus vetulus 69.

„ROVARTANI LAPOK“

Auszug der Aufsätze dieser in ungar. Sprache erscheinenden entomologischen Monatschrift

Unter Mitwirkung von

Dr. A. Bedő, Dr. C. Chyzer, Dr. G. Entz und Dr. G. Horváth

redigirt von

L. v. Aigner-Abafi und E. Csiki.

Budapest IV., Molnár-utca 24.

1901. Dec.

VIII. Band

Heft 10.

S. 197. **L. v. Aigner Abafi: Ludwig und Rudolf Anker.** Mit 2 Portraits. Am 23. Okt. 1901 starb Rudolf Anker. Aus diesem Anlass wird seine, sowie die Biographie seines Bruders Ludwig, beide eifrige Entomologen, gegeben. Ludwig (geb. Budapest 1822) war Sparcassa-Beamter und starb 1887. Er entdeckte: *Hibernia Ankeraria*, *Bulalis Emichii*, *Ichneumon puerpera* und war der erste, dem die Zucht von *Hybrida major* und *minor* gelungen. Rudolf (geb. Budapest 1824) war Instrumentenmacher, dann Revierförster. Er entdeckte: *Dianthoecia sejuncta*, *Chondrosoma fiducia-ria*, *Cochylis coenosana*, *Chilopselaphus fallax*, *Grapholitha conformana* und *Tinea Ankerella*: es gelang ihm *Dianthoecia silenes* und die seltene *Mamestra implexa* zu züchten und *Oxytrypia orbiculosa* aufs neue aufzufinden.

S. 204. **L. Biró: Spinnende Psocide.** Verfasser beobachtete in Singapore eine Psociden-Art, welche ein feines seidig-spinnwebenartiges Gewebe anfertigt. Dasselbe besteht aus 3—4 Schichten feiner Fäden, welche einen förmlichen Schleier bilden, ohne jedoch verwoben zu sein und bedeckt an einzelnen Baumstämmen, je nachdem die Stelle günstig ist, 15—30 cm. Breite und 1—2, bis 6—8 m. Höhe. Es wird stets an einer überhängenden Stelle des Baumstammes oder unter einem grossen Ast angelegt, um die Inwohner vor der Nässe zu schützen, der Regen sickert übrigens nicht durch das Gewebe. Dasselbe hat jedoch auch die Bestimmung, die Feinde abzuhalten, wie denn auch die Ameisenzüge darüber hinwegziehen. Das Gewebe dient aber auch dazu, die Nahrung vorzubereiten, welche diese Psociden nur trocken lieben. Wenn nun in der Nähe der Colonie eine Gruppe von Schimmelpilzen, Algen oder Moosen sich bildet, so wird sie mit dem Gewebe übersponnen und ihr dadurch die Feuchtigkeit entzogen. Ist das Moos verdorrt, so ziehen die Psociden dahin, um reichliche Mahlzeit zu halten.

S. 204. **Dr. K. Chyzer: Die Hymenopteren des Komitates Zemplén.** II. Fortsetzung der Enumeration.

S. 209. **Dr. F. Uhryk: Neuere Beiträge zur ungarischen Lepidopteren-Fauna.** Aufzählung der im Jahre 1900 in Ungarn neu gefundenen Microlepidopteren (27 Arten und 2 Varietäten), deren Anzahl nunmehr auf 1372 Arten und 31 Varietäten gestiegen ist, während die Anzahl sämtlicher Lepidopteren Ungarns Ende 1900 bereits 2799 Arten und 557 Varietäten betrug.

Kleinere Mittheilungen.

S. 212. Über das Nervensystem der Arthropoden hielt in der Naturwissenschaftlichen Gesellschaft Dr. Alexander Bálint einen Vortrag, in welchem er die Theorie Apáthy's vertritt, der annimmt, dass die Nervenfasern nirgends endigende Fäden seien, welche den ganzen Körper durchziehen und den Eindruck, die Verursachung des Gefühls in die Nerven-Centren leiten. Je vollkommener ein Thier, umso feiner und zahlreicher sind diese Leitnervenfäden; beim Blutegel sind sie ungewein derb und spärlich, beim Krebs dagegen fein und zahlreich. — Ebenda hielt Franz Krenedics einen Vortrag über den Insekten-Mythus, mit Rücksicht auf die Mythologie der alten Völker, und der Volkssagen. — An derselben Stelle las L. v. Aigner-Abafi über die Geschichte und Biologie von *Nemeophila Metelkana*, nebst genauer Beschreibung des Falters, des Eies, der Raupe und Puppe.

Következő madárbőröket stb. vagyok hajlandó eladni vagy rovarokért becsereélni: 1 Turdus iliacus ♂; 3 Cyanecula suecica ♂; 1 Loxia curvirostra ♂; 2 Pinicola enucleator ♂; 3 Nucifraga cariocatactes; 6 Nucifraga macrorhyncha; 1 Aegialitis hiaticula; 1 Somateria spectabilis ♂; 1 Cardinalis cucullatus. Brasilia 1 Jégmadár N. Guinea; 1 Varró madár N. Guinea; 1 Mustela nivalis; 1 Csiga gyűjtemény (földgömbi); 1 Mufflon-szarv, fél koponyával; 1 Photograph apparatus complet.

Tavarnók u. 7. N.-Tapolcsány.

Kelecsényi Károly.

Coleoptera-kereskedés. Mint honunkban a legrégebb és legnagyobb rovarkereskedés tulajdonosa, ajánlom magángyűjtőknek, iskoláknak, gazdaszoknak és erdészeknek 8000 hibátlanul meghatározott honi és külföldi fajból álló rovar-készletemet. Honi faunánk közönséges és leg rit k á b b fajai nagy számban, továbbá több száz exotikus faj. Iskolák részére gyűjteményeket olcsón állítok össze. Honi gyűjtőkkel szívesen lépek csereviszonyba.

Megkeresésre nyomtatott árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök.

Német-Bogsán. (Krassó-Szörénymegye.)

Merkl Ede.

Magyarország madarai. *A hazai madárvilág megismerésének vezérfonala.* Irta: Dr. Madarász Gyula. Ezen munkából megjelent az 1—7. füzet: az első füzet a szisztematikai részszel kezdődik s az **Éneklők** rendjének négy családját, ugymint: a **varju-, sárga-rigó-, seregély- és pintyféléket**; a második füzet a **pucsirta-, billegtető- és pöszátaféléket**; a harmadik a **vízirigó-, ökörszen- és rigóféléket**; a negyedik pedig a **pipóke-czínege-, küllő-, fanászó-, gébics-, selyemfark-, fejské- és légykapóféléke** az ötödik a **rikácsolókat, kakuk-, harkály- és bagoly-féléket**, a 6. a **ragadozókat** a 7., mely most jelent meg, az **evezőlábúakat és lúdaluksúkat** tartalmazza.

A munka díszes kiállításban, a szerző eredeti rajzaival, és színes táblákkal, quart formátumban 10—12 füzetben fog befejezést nyelni. Az általános ismeretekre vonatkozó bevezető rész az utolsó füzetben a tárgymutatóval egyetemben jelenik meg.

Előfizetési ára 1—1 füzetnek 3 kor, az egész munkának 20 korona. Az előfizetési pénzek a Magyar Nemzeti Múzeum Igazgatóságához vagy a *Rovartani Lapok* szerkesztőségéhez czímzendők.

CATALOG

DER

Lepidopteren des palaeartischen Faunengebietes.

Von

Dr. O. Staudinger und Dr. H. Rebel.

2 Theile in einen Band gebunden.

Preis 20 Kronen

Szerkesztőségünk útján is megrendelhető.

Entomologiai művek.

Általános. *A Magyar Birodalom Állatvilága.* (Fauna Regni Hungariae). III. kötet. Arthropoda. Kiadja a k. m. Természettudományi Társulat. Ára 35 kor., társulati tagoknak 20 kor. — *Kárpáti E.* Állatmuzeum, utasítás állatok kitömésére s eltartására, és csontvázak készítésére, ábrákkal 1 kor. 40 fill. — *Bein K.* A kis rovargyűjtő. Utasítás a kiválóbb rovarok megismerésére és gyűjtésére 2 kor. — *Szekeres F. Ö.* A rovargyűjtő 1 kor. 60 fill. — *Lejtényi S.* Rovargyűjtő. Segédkönyv a középiskolai ifjúság számára, kötve 1 kor. — *Kriesch J.* A rovarok világa. 16 ábrával 80 fill. — *Kirándulók* zsebkönyve. 70 rajzzal, kötve 3 kor. 50 fill. — *Dr. Lendl A.* Rövid útmutatás a természetrajzi gyűjtemények konzerválásához 80 fill. — *Dr. Daday J.* Rovartani műszótár 1 kor. 60 fill. — *Hoffer,* Praxis der Insektenkunde. 3 kor. — *Kolbe,* Einführung in die Kenntniss der Insekten 17 kor.

Hymenoptera. *Mocsáry S.* A magyar fauna fémdarazsai 2 kor. 40 fill. A magyar fauna másnejű darazsai 2 táblával 1 kor. 20 fill. Adatok Magyarország fürkész darazsainak ismeretéhez I. 1 kor. 20 fill. Földünk témdarazsainak magánrajza 40 kor.

Lepidoptera. *Bein K.* A kis lepkegyűjtő. A lepkék ismertetése és gyűjtése 2 kor. — *A. Aigner L.* A lepkészet története Magyarországon 3 kor. — *Aigner-Pável-Uhryk,* Magyarország lepkéinek jegyzéke 5 kor. — *Beige,* Schmetterlingsbuch 8. Aufl. 1800 Abb. auf 50 farb. Tafeln 25 kor. 20 fill. — *Hofmann,* Die Gross-Schmetterlinge Europas 2. Aufl. 2000 Abb. auf 71 farb. Tafeln 30 kor. Die Raupen der Gross-Schmetterlinge Europas. 1900 Abb. auf 50 Tafeln 80 kor.

Diptera. *Tömösváry Ö.* Egy tömegesen tenyésző légyfaj az Alsó-Duna mellékeiről 3 tábl. 60 fill. — *Kertész K.* Catalogus Tabanidarum orbis terrarum universi 6 kor.

Coleoptera. *Török P.* Bogár-határozó 2 kor. 80 fill. — *Bein K.* A kis bogárgyűjtő. A bogarak ismertetése és gyűjtése 2 kor. — *Calwer,* Käferbuch 5. Aufl. mit 48 color. Tafeln 24 kor. — *Seidlitz,* Fauna Transsylvanica 12 kor. 40 fill.

Hemiptera. *Dr. Horváth G.* Adatok a hazai féltröpfék ismeretéhez 40 fill. A magyarországi Psyllidákról 40 fill. Az Eremocoris-fajok magánrajza. 2 tábl. 60 fill.

Orthoptera, Pseudoneuroptera és Neuroptera. *Pungur Gy.* A magyarországi tücsökfélék természetrajza 6 tábl. 5 kor. — *Kohaut R.* Magyarország szitakötő-féléi. 3 színes tábl. 2 kor. 60 fill.

Myriopoda. *Dr. Daday J.* A magyarországi Myriopodák magánrajza 4 táblával 4 kor.

Arachnoidea. *Dr. Chyzer K.* és *Kulczyński L.* Araneae Hungariae 3 kötet 24 kor. — *Herman O.,* Magyarország pókfaunája 3 kötet, csak a 2—3. kötet kapható 16 kor. — *Dr. Lendl A.* A pókok, különösen a kerekhálós pókok természetes osztályozása 1 kor. — *Karpeles L.* Adalék Magyarország atkafaunájához. 8 táblával 2 kor.

Crustacea: *Dr. Daday J.* A Magyarországon eddig talált szabadon élő evezőlábú rákok magánrajza. 4 tábl. 3 kor. A magyarországi Branchipus-fajok átnézete. 1 kor. A magyarországi Diaptomus-fajok átnézete 1 kor

Catalogus Endomychidarum.

Conscripsit

Ernestus Csiki.

A Museo Nationali Hungarico editus. Budapestini 1901.

Ára 3 korona.

É művek szerkesztőségünk útján is megrendelhetők.

Schmidl Sándor könyvnyomdája Budapest, VI., Szerecsen-u 6.

Kot. 8 fuzet 10
1901: dec.

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 01427 0300